№ 55. — Kesknädalal, 15 juulil 1909. — № 55.

Esimene aastakäik.

Ilmub kirjastuse ühisuse „Ühiselu" kulul igal kesknädalal ja laupäewal.

Kaasanded: G. Merteli „Eliwimaa elajad" ja õigusteaduslise tuutiri „Seadus ja kohus". — Kontor on awatud: äripäewadel kella 10—5 päewal, püha päewadel ja kroonu pühadel kell 11—1 päewal.

Toimetus ja talitus: С.-Петербургъ, Минскій пер. 3, кв. 15.

Peterburi Teataja

Tellimise hind postiga:
12 kuu peale 4 rub. — kop. Ühe kaas-
6 „ „ 2 „ 10 „ andega.
3 „ „ 1 „ 05 „
2 „ „ — „ 70 „
1 „ „ — „ 35 „
Wäljamaale 6 rubla aastas.
Kaasande „Seadus ja Kohus" eest on juurde maksa: aastas 50 kop., pooles aastas 25 kop.
Üksik nummer maksab 4 kop.
Adressi muutmine — 10 kop. ja endine adress kui ka selle nummer ülesanda.

Baltimaa „wannutatud" maamõetjad.

Wiimasel ajal leidub meie rahwa liikmeid wõrdlemisi õige arwurikkalt õppinud maamõetjate hulgas. Hea hulk on maamõetja koolid lõpetanud, paljud on wiimasel ajal walitsuse poolt awatud kursustel õppinud ja maamõetja õigused sel kombel omandanud. Kuuldus, et tänawu Pihkwas üksi ligi 50 Eesti noortmeest leidub, kel maamõetjate õigused on. Laial Wenemaal on siis juba õige palju meie õppinud maamõetjaid, kuna aga kodumaal pea ühtegi neist töös ei ole. Kodumaal töötawad aga nõnda nimetatud „wannutatud" maamõetjad. Meie maaolude korraldamises on just neil maamõetjatel suur osa etendada, sellepärast oleks küll soowitaw, et kord ka see küsimus awaliku arwamise maatepiirile tõuseks, mis mehed need „wannutatud" maamõetjad õige on.

Ülepea seisawad Balti kubermangud maa rajade õiendamise ja korrashoidmise poolest sisemistest kubermangust taga, sest seal on ikkagi oma üleüldised määrajamised olnud, kuna aga Baltimaal midagi selle sarnast ei tunta. Esimest korda tuli piiride õiendamise küsimus Baltimaal siis päewakorrale, kui maad mõisatest tuliwad ära lahutada. Ühes Talurahwa Seadusega awaldati siis ka maakorraldamise kohta käiwad eeskirjad. Nii ilmus Eestimaa Talurahwa Seadusega 1856. a. ka täielik Maakorraldamise Määrus ja Maamõedu Eeskiri. Et aga see sugugi mõisnikkude kasudega kokku ei käinud, kui talumaad oleksiwad kindlate piirimärkide ja seadusjõuliste kaartidega mõisatest juba kohe lahutatud, siis toimetasiwad Eestimaa mõisnikud asju wiimaks nii kaugele, et 1859. a. Täiendawate Määruste järel mõisa- ja talumaa piiritamine täiesti nende eneste „hoole alla" anti. Kui 1856. a. Eestimaa Talurahwa Seaduse järel maakorraldajaks iseäraline ametikoht asutati, ja piiritamise töö enam-wähem asjatundjate kätte anti, siis jäeti see pärast täiesti kõrwale. Praegu ei ole materjali käe pärast, kuidas selle poolest lugu teistes kubermangudes oli. Igatahes ei toimeta meil praegu maakorraldamist mingisugune eri asutus, waid kõik töö tehtakse nõnda nimetatud „wannutatud" maamõetjate poolt ära, kes lihtsalt mõisnikkude palgalised ja sagedasti otsekohesed waheltsobitajad maamüümise asjus on. Suurem hulk neist kõlawa nimega asjameestest ei ole mingisugust eriharidust saanud, nad ei oska sugugi töötada, ei tunne maa-korralduse ja -mõedu kohta käiwaid seadusi, ja kõigil nende tehtud plaanidel, mille eest taluostjaid lastakse õige kallilt maksta, ei ole suuremat tõendusewõimu seaduse ees, kui igal teiselgi joonistusel. Huwitaw on, et, näituseks, Eestimaal juba wõrdlemisi ammu eeltähendatud „wannutatud" maamõetjate küsimus kubermangu joonistuse osakonna poolt walitsuse ette kanti. Eestimaa kubermangu maamõetja Eichenfeldt pidi õige sagedasti kõiksugu kaebtusi piiritülide üle järel uurima, kuid mitte kunagi ei ei olnud wastastel pooltel seaduslikku plaani ette näidata, sest kõik Eestimaal töötawad maamõetjad ei wõinud oma tehtud plaanisi kubermangu joonistuse-osakonda kinnitada anda, sest et nende töö puuduline oli, ilma niisuguse kinnituseta ei ole aga ühelgi plaanil seaduse ees siduwat wõimu. Keiswalitsuse järelpärimisel selgus, et Eestimaal erakombel töötawatest maamõetjatest mitte ühelgi mingusugust tunnistust selleks ei olnud, et nad maamõetjad wõiwad olla, ja ometigi kandsiwad nad kõik „wannutatud" maamõetja nime.

Eestimaa kubermangu joonistuse-osakond püüdis omal ajal maamõedu asja korraldada, kuid ta põrkas oma püüetes mõisnikkude wastu, kelle käes sel ajal kubermangu maa-asjade-komisjonis enamus oli. Isegi nii kaugele ei jõutud selgusele, kas maamõetjad peawad 1856 a. Talurahwa Seadusega ilmunud Maamõedu Eeskirju töö juures tähele panema, wõi on nende kohta üleriiklised eeskirjad selles asjas makswad. Kui Eestimaa mõisnikud nägiwad, et kubermangu maamõetja ikkagi õige kangekaelselt „nende" maamõetjaid tahab täiesti wälja tõrjuda, siis hakkasiwad nad ajutiselt ka kubermangu joonistuse-osakonna ametnikkudele tööd ja teenistust andma, ja tõe poolest jäägi kõik see asi nii soiku, et tänini mõisnikud oma „wannutatud" maamõetjatega rahulikult edasi toimetawad.

Meie rahwa kohta on aga sellel küsimusel suur tähtsus. Igaüks arwab ju nüüd, et talu ostmise puhul saadud plaan, mis „wannutatud" maamõetja poolt tehtud ja õige palju maksma tulnud, ikka täiewõimuline dokument on. Mis ütleksiwad aga meie maaomanikud, kui nad kuuleksiwad, et kõik need plaanid täiesti ilma tõendawa wõimuta on? Ja nii ta ka on. Kui palju tüli ja kohtuskäimist ei tekita niisugused plaanid? Pealegi tunnistas Eestimaa kubermangu maamõetja ametlikult, et kõik need plaanid nii puudulikud ja wigased on, et neid wõimatu on seaduslikeks tunnistada ja kinnitada. Selle tagajärjel olla aga terwe kubermangu maapiirid nii kindluseta, et raske olla ka koha peal järelmõetmise abil õigeid piirisi üles leida. Terwes kubermangus ei tunta seaduslisi piirimärkisi, sest et meie „wannutatud" maamõetjad neid seaduse nõuete järele ei oska maha panna. Meie ei hakka siin kõiki neid puudusi üles lugema, mis, näituseks, Eestimaa kõrgem maamõedu ametnik oma kubermangust teab ette tuua. Nüüd, kus Eestimaal õige elaw maade ostmine ees seisab, on seal just maamõedu küsimusel iseäranis päewaküsimuse tähtsus. Olgu tähendatud, et walitsuse poolt walmistatud landrati-mõisade talude müümise seaduse-eelnõus. mis riigiwolikogusse juba antud on, nõutakse, et kõik ostetud talude plaanid kubermangu joonistuse-osakonnas kinnitatud oleksiwad. Siin on esimene samm selleks astutud, et talupoegadele plaanisi-dokumentisi anda.

Nüüd, kuna meil juba nii palju eriharidusega maamõetjaid üle kogu Wenemaa leidub, on päris häbi asi, et meie kodumaal ikka weel mõisnikkude käsilised „wannutatud maamõetjad" lubatakse edasi talitada. Tähendame möödaminnes, et seadused midagi „wannutatud" maamõetjatest ei tea, ja et ka Balti maamõetjaid keegi wannutanud ei ole. See nimi on täiesti wäljamõeldud. Kuuldus, et meie maamõetjad tahawad oma wahel elukutselist ühisust elusse kutsuda. Kui kaugel selle ettewõttega oldakse, ei tea ütelda, kuid hädasti oleks tarwis, et see ühisus wõimalikult pea elule tärkaks ja et ta omale üheks tähtsamaks ülesandeks wõtaks kodumaa maamõedu olusi korraldada aidata. Meil kaebatakse, et kodumaal tööd haritud jõududele ei leidu, kuid siin on lugu nii, et kodumaal ühtegi õpetatud maamõetjat ei tööta, kuna neid Wenemaal laialt kaugelt üle saja on. Muidugi ei taha mõisnikud hea meelega neile maamõetjatele tööd anda, kes nende kasude kaitsjad ei ole, ja niisugused mõisnikkude käsutäitjad on just „wannutatud" maamõetjad. Wõitlust peab sellepärast wiimaste wastu algama. Meie rahwas ei pea ju ometi igaksti oma higiga enese wastaseid raswaseks toitma. Tarwis wõitlust sellest alata, et kõik plaanid, mis maa ostumüügi ja muude lepingute kinnitamiseks kohtusse ette pandakse, seaduslikult kinnitatud (kubermangu joonistuse-osakonnas) peaksiwad olema. Niisuguseid plaanisi ei saa aga mõisnikkudele keegi muu walmistada, kui täieõiguslised maamõetjad. Selle abinõuga tahtis oma ajal ka Eestimaa kubermangu-maamõetja mõisnikkude „wannutatud" maamõetjaid eemale tõrjuda, kuid, nagu tähendatud, oskasiwad mõisnikud paraja abinõu sel ajal „rahu sobitajaks" leida.

Meie tulewane maamõetjate-ühisus peaks aga ka selle poole püüdma, et meil tõesti wannutatud maamõetjate omawalitsusline korraldus umbes seljamal alusel tärkaks, nagu praegu see adwokatidel on. Et meie maamõedu ja -korralduse olud sisemistest kubermangudest suurelt lahku lähewad, et siin ainult kohalikud asjatundjad wõiwad praegusi keerulisi olusi pikkapeale lahti sõlmida, siis leiduks meie eriharidusega maamõetjatel kodumaal laialine tööwäli. Tulewane maamõetjate-ühisus peaks omale lipukirjaks wõtma — kaugelt näen kodu kaswama! Sellega ei ole igatahes suurt ära tehtud, kui kõik meie haritud tööjõud sel põllul ära Wenemaale ahwatelеtakse, kui selleks weel ka ühisus hoogu annab, ja kui meie talupoeg oma haritud poegade poolt mingisugust tuge ei leia.

Tööliste elu ja liikumine wiimastel aastatel.

Jaan Kärner. 2

Esimese riigiwolikogu kokkuastumine andis ametiühisuslisele liikumisele tublisti hoogu. Nüüd hakkas ka ametiühisuste asemikkude kongressi kokkukutsumise mõte uue hooga liikuma. Selleks taheti walitsuselt luba nõutada, aga luba ei saadud: walitsus kartis, et kongresis ametiühisusliste küsimuste arutamise piiridest üle astub ja politikaga tegemist hakkab tegema. Sellegipärast peeti Moskwas kaupluse- ja kontoriteenijate asemikkude kongress ära, millest õige elawalt osa wõeti ja kus paljudki asjad selgitamist leidsiwad.

Seljamal ajal algasiwad ka õige laialised ja suured streigid. Iseäranis sagedasti ja suurel mõedul streikisiwad pagaritöölised. Nende liikumine sai Moskwas aluse ja lagunes siis üle terwe maa laiali. Peterburis üksi streikisiwad ligi kümmetuhat pagaritöölist. Streikijate nõudmised leidsiwad suuremalt osalt täitmist, mis küll sellest tuli, et nad kindlasti korraldatud oliwad. Umbes samasugust järjekindlat tegewust awaldasiwad ka tubakatöölised, kellest ennemalt midagi kuulda ei olnud. Suuremad tagajärjed oliwad ka kataljeppade ning meowoorimeeste streikidel Peterburis ja karwatööliste streikidel Odessas, Nikolajewis, Kroonlinnas, Wolga peal ja mujal.

Tööliste nõudmised oliwad seekorda peaasjalikult majandusliste asjade peale sihitud. Nii oli lugu nimelt terwes Moskwa ja Iwanowi-Wosnesenski tööstuseringkonnas, siis weel Kiiewis, Krementshugis, Bahmutis, Kertshis ja Arhangelskis. Iseäranis südikalt wõitlesiwad trükitöölised pühapäewa-rahu eest ja nende nõudmised leidsiwad peale Peterburi igal pool täitmist. Kõikide nende streikide õhutajateks ja juhtijateks oliwad igalpool ametiühisused, kelles seekorda õige tubli jõud peitus.

Seljamal ajal hakkasiwad ka tööta töölised, kelle arw siis juba kümnete tuhandate peale ulatas, endid organiserima. Paljudes kohtades awasiwad nad oma nõukogud ja ja tungisiwad nende kaudu linnawalitsuste ette; kõige pealt nõudsiwad nad muidugi tööd. Kohati, näituseks Peterburis ja Tallinnas, leidsiwad nende nõudmised ka täitmist.

Riigiwolikogu laialisaatmise ja waljumate walwusekordade maksmapanemise järele hakkas administratsion uuesti ametiühisuste kallale tungima. Wangistamised ja wäljasaatmised, korterite ja ajalehtede kinnipanemised — kõik need asjad tuliwad uue hooga päewakorrale. Selle tõttu pidiwad ametiühisused oma awaliku tegewuse ära lõpetama ja osalt põranda alla pugema. Kuid peab tunnistama, et see ametiühisustele mitte sugugi surmahoopi, waid weel enam hoogu andis. Moskwas, Lodsis ja paljudes prowintsilinnades tehtakse sedasti organiserimise tööd; Odessas, Harkowis, Omskis ja mujal awatakse uued ametiühisused. Sagedasti tekkiwad sealjuures tööliste ja kapitalistide wahel terawad kokkupõrkamised elusse.

Kõige elawamat tegewust selles korralduse-töös awaldasiwad küll äriteenijad, siis weel trükitöölised. Nii ühed kui teised wõitlesiwad täsise järjekindlusega pühapäewase puhkeaja eest ja wiisiwad paljudes linnades oma nõudmised ka läbi ainult streikide abil. Peale selle wõitlesiwad äriteenijad weel tööaja äramääramise eest ja selle tagajärjel ilmusiwad 15 nowembril 10-tunnilise tööpäewa ning pühapäewase puhkeaja seadlused. Kuigi need seadlused küllalt ettewaatlikult piiratud on, siiski on neil teatud ebuline tähtsus, ja nad wõeti paljudes kohtades porsellide poolt wastu, kuna aga teistes kohtades edasi wõidelda otsustati.

Üleüldse kõwenes ametiühisusline liikumine niiwõrd kindlale alusele, et mitmel pool küsimus üles wõeti, kuidas ja missuguste abinõudega üleüldist organisatsioni luua. Mõnel pool, näituseks, Moskwa metallitööliste ringkonnas, tekkisiwadki nad teatud wormides elule, nimelt ühise tööstuseharu wabrikute ja tehaste töölistesaadikute ühendatud nõukogudena.

Kuigi sellekordse ametiühisuslise liikumise suuruse ja liikmete arwu kohta üleüldiseid teateid käepärast ei ole, siiski wõib selle kohta mõnedes tööstuseharudes umbkaudset pilti saada. Kõige paremini organiseeritud oliwad küll metallitöölised, siis weel mõnesugused käsitöölised. Esimeste juures oliwad ligi 75% kõigist töölistest ametiühisuste liikmed, wiimaste juures kõikus see % 30—40, kohati ka 50 ümber. Kõigis teistes tööstuseharudes oli lugu märksa pahem, aga üleüldiselt osjustades oli ka seal elu märgata. Töölised tegiwad oma klassilise iseteadwuse kaswatamiseks kindla hoolega tööd ja kui nad oma korralduse asjus siiski soowitawaid tagajärgi ei näinud, siis oli see olude ja aegade süü.

Missugune tähendus tööliste 1906. aasta majanduslistel wõitudel tööliste üleüldise seisukorra kohta oli, selle üle ei wõi mitte just palju head ütelda. Tööpalk tõusis endiste aastatega wõrreldes küll õige tublisti kõrgemale, aga ühes sellega läksiwad ka igasugused elutarwidused kallimaks. Paljudes kohtades jõudis see kallimaksminek tööpalga tõusmisest kaugele ette. Nii oli lugu nimelt Moskwa kudumise tööstuses, siis weel Uralis, kus palgad endiste aastatega wõrreldes muutumatadeks oliwad jäänud. Iseäranis halb oli lugu esimeses ringkonnas, sest et seal palgad endise wiie aastaga wõrreldes 2—3% langesiwad.

Kui palju elutarwidused 1906 aastal kallimaks oliwad läinud, seda näitawad järgmised arwud: Woronesehis tõusis esimese kahe aastaga wõrreldes rukkijahu hind — 30%, nisujahu hind — 28%; Odessas wõi hind — 32%, lambaliha hind — 37% ja Rostowis Doni ääres lambiõli hind — 11%. Moskwas läks eelmise wiie aastaga wõrdlemisi nisujahu 40%, rukkijahu 16%, tangud 10% ja liha 6% kallimaks. Sedasama wõib ka teiste elutarwiduste nagu, jalanõude, korterite, puude ja muu kohta ütelda, kuigi siin kindlaid % ette tuua ei wõi.

See elutarwiduste kallimaksminemine ei jäänud 1906 aastaga muidugi mitte seisma. Ka 1907 aastal tõusiwad paljude produktide hinnad eelmise aastaga wõrreldes märksa kõrgemale. Iseäranis wõib seda karjasaaduste, riide ja leiwa, siis weel aptegikaupade kohta ütelda. Kaubandusministri aruande järel oli kõigi seesuguste produktide üleüldine kallimaksminemise protsent 1907 aastal eelmise aastaga wõrreldes 4,5. Muidugi mõista, et seesugusel lool need palgalisandused, mida töölised eelmisel aastal oliwad saanud, tegelikult oma tähenduse kaotasiwad ja töölised jällegi wõitluse teele pidiwad astuma.

Kapitolistid ei waadanud tööliste ettewõtete peale muidugi mitte heameelega. Nad teadsiwad wäga hästi, et mida paremale järjele tööliste iseteadwus ja jõud kaswab, seda rohkem see kapitali ülimõimu kärpima hakkab. Sellepärast katsusiwad nad kõik teha, et aga endisi asjade seisukorda alal hoida ja töölisi niipalju kui wõimalik wälja kurnata. Et aga alles ühendus tugewaks teeb, siis astusiwad ka kapitalistid õige laialdaselt ühendusesse ja saatsiwad kogu oma jõu just tööliste wastu wõitlusesse.

Seesugust sihti — töölistele ühisel jõul nõndanimetatud „lokautidega" — tööjuludega wastu astuda — wõis kapitali peremeeste juures juba tööliste liikumise alguses märgata, aga enam-wähem järjekindlalt hakati seda sealt poolt 1907 aastal teoks tegema. Kõige tähtsam niisugustest wõitlustest oli küll Lodsi lokaut, mis neli kuud kestis ja üle 80,000 töölise ilma tööta ja leiwata jättis. Seal oliwad wabrikandid õige tugewasti organiseeritud, pealegi läks tööliste wahel omawaheline wõitlus lahti ja kapital surus nad maha.

Lodsi lokaudi järel pandi läänepoolsetes tööstusekohtades terwe rida wähemaid lokautisi toime, kuna pärastpoole Moskwas kaks suuremat wõitlust — trükikodade ja uulitsaraudteede lokaut — lahti peasesiwad. Nendel mõlematel kordadel jäiwad töölised wõitjateks: tööliste organisatsion oli tugew ja nad pidasiwad wäga järjekindlalt wõitlust. Näituseks jätsiwad Moskwa trükitööliste streigi ajal ka teiste linnade trükikojad, mis Moskwa peremeeste ühisuse päralt oliwad, töö seisma. Tööd, mis Moskwast wäljapoole teha saadeti, jäeti plaanikindlalt tegemata.

Moskwa wõitluse järele hakkas streigiliikumine jälle rohkem hoogu saama. Neist oli oma alatawuse poolest kõige tähtsam Kaspia meremeeste streik, tagajärgi aga ei olnud seljamal streigil ühtigi. Töölised lootsiwad küll kindlasti peale, aga korraldatud peremeestejõule tuli walitsusewõim appi ja nõnda oliwad töölised sunnitud streiki lõpetama. Suwistest streikidest oleksiwad weel nimetamisewäärt laewameeste streigid Ladoga kanalide peal ja Schlüsselburis, siis weel streigid Moskwa tööstuseringkonnas. Wiimased streigid oliwad oma alatawuse poolest ka õige suured, nendest wõtsiwad ligi 60,000 töölist osa, aga nad jäiwad enamasti ilma tagajärgedeta: streikijad oliwad alles organiseerimata.

Sügise poole jäi streigiliikumine hea tüki wähemaks, nii et isegi harilikult nii elawas põhjapoolses tööstuseringkonnas — Peterburi ümbruses — rahulikumaks jäi. Kõige tähtsam selleaja streikidest oli küll Baku naftatööliste oma.

Mis meie kodumaasse puutub, siis paistab siin iseäranis Tallinna metalliwabriku streik silma, mis kaunis pikka aega kestis ja millele wabriku sisemiste olude korraldamine ning tööpäewa lühendamine järgnes. Selle järele tuleb Narwa linawabriku streik, mis wabrikudirektori äraupputamisega lõppes. Tagajärjele lasti wabrik mitu nädalat seista, tööliste seas wõeti sõelumine ette, mitmed anti sõjakohtu kätte ja mõisteti seal surma.

(Järgneb).

Wenemaa praegune majanduslik seisukord.

Krakau ajalehes „Czas" leiame riiginõukogu liikme pangadirektori Stanislaus Rothwandi märgukirjast, mis wiimane ülemkoja eelarwekomisjonile sisse on andnud ja milles ta Wene majanduslist kitsikust walgustab, järgmisi arutusi.

Kõige pealt tähendab märgukirja kokkuseadja selle peale, et Wenemaa majanduslised ja kulturalised abihallikad sugugi nende ülesannete kohased ei ole, mis riigi poolt täitmist nõuawad. Senini on ainult Wenemaa wälimise wõimu kaswamise peale rõhku pandud, kuna aga riigi sisemise hea käekäigu tõstmine täiesti hooletusesse on jäänud, ja just selles juurdubki praegune Wene riigi majanduslise kitsikus.

Et riigi sissetulekuid suurendada, on Wene walitsus sissetuleku-maksu tarwis seaduse-eelnõu walmistanud, mille järel kõik isikud ja seltsid, kelle aastane sissetulek 1000 rubla wõi rohkem on, selle pealt sissetuleku-maksu peawad maksma. Selle maksu abil arwatakse riigikassale 35—40 milj. rubla aastas lisa muretseda, kuid see summa oleks waewalt 1⅓ % wiimasest riigi eelarwest. Wenemaal on üleüldiselt ainult 404 tuhat seltsi ja isikut, kelle aastane sissetulek 1000 rublani tõuseb, nende hulgast on 220 tuhande sissetulek 1—2 tuhat rubla ja 120 tuhande sissetulek 2—5 tuhat rubla.

Iga uue maksu eel waadetawat ikka ärimeeste peale, sest et neis nüüd riigi kõige paremaid maksuhallikaid tahetakse näha. 1908. a. on 450 tuhat äriluba wälja antud. Neist ettewõtetest annawad 218 tuhat keskmiselt 2270 rub. sissetulekut aastas, 280 tuhande keskmine sissetulek on ainult 430 rubla. Ja ainult 16 tuhat ärilist ettewõtet annawad üle 5000 rubla puhast kasu. 1106 osaühisusest nende kahe miljardi rubla osakapitaliga andsiwad 9 % kasu ainult 530, 392 osaühisusest töötawad waheldamisi kasu ja kahjuga, ja wiimase wiie aasta jooksul on nad keskmiselt ainult 1 % kasu toonud; 184 osaühisust on aga wiie wiimase aasta jooksul keskmiselt 4 % kahju saanud. 1902. kuni 1905. a. on osakapital neis ühisutes 100 miljoni rubla wõrd wähenenud. Et tööstus ja kõik teised äriharud kitsikust põewad, siis mõjub see ka põllutööstuse peale tagasi, kuna põllutöö saaduste ostjad, linnaelanikud, teenistuse puudusel oma tarwidusi sunnitud on kitsendama. Selle kõrwal sigineb aga Wenemaa külades rahwas palju suuremal mõedul, kui teistes riikides, mille tagajärjeks on, et Wene külades 7 miljoni töölist (ühes perekondadega ligi 17½ miljoni) tööta seisawad. Wilja wäljawedu wäheneb iga aastaga, loomade arw on 1862. a. alates meie päewini poole wõrra wähenenud, 120 miljoni põllumehe seast leidub waewalt 66 tuhat, kelle aastane sissetulek üle 1000 rubla tõuseb.

Kogu Wenemaa elanikkude aastane sissetulek arwatakse 7816—9200 miljoni rublani tõusmat. Nii aga oleks keskmiselt iga üksiku aastane teenistus 60 rubla ümber, see on ka sellest wähem, mis Balkani riikides teenitakse (keskmiselt 101 rubla). Arwame aga sellest weel üle tuhande rubla tõuswad sissetulekud maha, siis leiame, et miljonid Wenemaa elanikud ainult 50 rubla teenistusega peawad aasta otsa ära elama. Ja sellest tulewad muidugi kõiksugu maksud maha arwata. Just see muudabki Wenemaa maksukoorma nii rõhuwaks. 1864. a. nõudis kroonu hinge pealt aastas kõiksugu maksusi 9 rub. 53 kop., 1906 a. on aga see summa juba 22 rub. 25 kop. Kõige raskema maksukoorma all siplewad ka Wenemaa tööstus ja kaubandus. Osaühisused, mis kõik koos 128 miljoni rubla osamaksu aastas maksawad ja 28 milj. rub. kahju on saanud, maksiwad kroonule kõiksugu maksude näol 76 milj. rubla. Niisugune maksukoorem on peaasjalikult selle tagajärjel kaswanud, et Wenemaal riigikassa nii suurel mõedul otsekohe ennast rahwa majandusesse segab, kui kusagil teises riigis. Oma riigipanga abil juhib walitsus kogu rahwa majanduslist elu oma sihil, tema päralt on terwelt ⅔ raudteewõrgust, ⅓ põllumaad ja ⅔ mäekaewandusi ja wiimaks weel wiinamüügi ainuõigus. Ainult selle abil wõib riik nii päratu rasket maksukoormat oma elanikkude õlabele laduda.

Kõige selle majanduse-politika järelduseks wõib ainult raske ja üleüldine kitsikus olla, ja teatawad tundemärgid lasewad aimata, et niisugune kitsikus juba alganud on. Seda arwamist tõendada muu seas ka see, et kaupluste pealt wõetawatest maksudest 1900 a. 69½ milj. rubla riigile sisse tuli, kuna 1905 a. see summa juba 62 milj. rubla peale on langenud, niisama on ka kõiksugu poslinimaksud (päranduste pealt, notariuste maksud jne.) 30 milj. rubla pealt, mis 1899 a. sisse tuli, 1905 a. 20 milj. rubla peale langenud. Niisama tunnistawad majanduslisest tagurpidiminekust aastased wiljasaagid, põletisainete- ja raua- kaewanduste tegewuse langemine jne. Maksud on aga otse kole kõrgele ülesse kruwitud, nimelt, oliwad 1895 a. riigi korralikud sissetulekud 1276 milj. rubla, 1909 a. on nad aga juba 2476 milj. rublani tõusnud. See päratu wahe koormati peaasjalikult tööstuse ja kaubanduse ettewõtete turja peale, ja see ei ole muidugi wiimaseid edeneda lasknud. Liikumata waranduste pealt wõeti 1895 a. 46 milj. rubla, 1908 a. — 56 milj. rubla. Maamaksu ei ole küll wõidud tõsta, kuid wiimase aja maksu korraldus on ka maamajanduse kitsikuse sünnitanud, sest tema sundis suuremal mõedul põllutööstuse saadusi wäljamaale wedama, selle tagajärjeks on aga maa kurnamine: tuleb ka seda silmas pidada, et kroonu oma wiinapoodide abil talupoegadel wiimase kopika taskust wälja wõtab. Ja nii tuleb Wene külaelaniku wiletsust aastasissetulekust 25%, kaupluse ja tööstuse sissetulekust aga terwelt 40% kroonule maksude näol ära anda.

Niisugustel oludel ei wõi ükski rahwas kulturaliselt ja aineliselt edeneda. Wältimata tuleks rahwale puhkeaega anda, mille jooksul ta majanduslikelt toibuda ja oma sissetulekut selle wõrra tõsta wõiks, et maksukoorem enam nii rõhuw ei oleks. Seda on ka praeguse riigiwolikogu eelarwe-komisjoni eesistuja oma kõnes hädasti tarwilikuks pidanud ja soowitanud.

Riigi sissetulekute kindlustamiseks jääb ainukeseks peaseteeks rahwa majanduslise elujärje igakülgne tõstmine ja selle eest hoolitsemine, et riik mitte rahwa elutarwidusi oma maksudega enam koomale ei suruks, kui see praegu juba sünnib. Olgugi, et wäljawedu üle Europa piiride, mis 1905 a. 458 milj. rubla sissewedust kõrgem oli, 1908 a. ainult 191 milj. rub. sellest suurem oli, ja et wäljamaaga kauditsemine Asia piiri üle ikka endiselt kahjutu on, peab Wenemaa siiski iga aasta 400 milj. rub. eest kulda wäljamaale saatma. Juba sellepärast ei peaks riik enam wälimisi laenusi tegema, kuid ka sisemistest laenudest tulla eemale hoida. Olla kõige pealt tarwis selge ja kindel rahaasjanduse ja rahwamajanduse programm wälja töötada. Selle nurgakiwiks peaks olema, kõige pealt rahwamajanduse wabastamine

neist kükketest, millega teda nüüd praegu maksvad seadused, politsei walitsus ja kõik kitsendawad määrused, mille aluseks seisuslised, rahwuslised, usutunnistuslised ja kohalikud wahed on, õige armetult rõhuwad. Niisama tuleb ka selle eest hoolitseda, et wäljamaa kapital ja wäline ettewõttewaim wõiks wabalt Wenemaal tegewust alata. Rahwale aga tuleks see kindlustus anda, et ta rahulikult ja segamata wõib töötada ja kindlasti loota, et ta tööwili tema enese kätte jääb.

Wäljamaalt.

Waielused Inglise parlamendis Wene keisri külaskäigu pärast.

Mõne päewa eest oli Inglise alamkojas wälimiste asjade ministeriumi eelarwe arutamise all. Sel puhul pidas tööerakonna asemik Henderson Wene keisri Inglismaale tulemise üle kõne ja tähendas, et selle üle enam mingit kahtlust ei ole, et külaskäik ametlikku laadi kannab. Nähtawasti toimetatakse wastuwõtmist suurepäralise rahwuslise hiilgusega, nii et arwata wõib, nagu sünniks see wastuwõtmine terwe rahwa nõusolemisel ja heakskiitmisel. Niisuguse politika wastu protesteriwad Inglise rahwa masjed. Henderson ja tema poolehoidjad arwawad, et Tsaar ja Wene walitsus nendest wastutustest, mis Wene wangimajade kurwa seisukorra ja hulga surmanuhtluste pärast nende peale langewad, mitte wabaks ei wõi jaada. Endised ametlikud wiisakused ei ole Wenemaa politika peale mitte mõjunud. Inglise walitsus oleks pidanud teatama, et meie enne mitte Wene wõeraid wastu ei wõta, kui Wenemaa oma sisemisi asju korda ei sea. Kui Inglise walitsus neid süübistusi mitte tühjaks ei suuda teha, mida Wene politikale etteheidetakse, siis nõuab tööerakond tungiwalt, et see protestiawaldus healetamisele wõetaks.

Sir Ed. Grey wastas pikas kõnes Hendersonile ja waidleb tema arwamistele wastu. Meil ei ole seda sugugi tarwis teada, kõneleb Grey, mis teiste riikide siseministes asjades sünnib, kui meil nende asjade kohta lepingu õigusi ega muid kohustusi ei ole. Sellepärast on arusaadaw, et meie kohustatud ei olnud ametlikka teateid nõudma. Kuigi ka meil ametlikud teated käes oleks, ei wõiks meie seda küsimust arutamise alla wõtta. Kas meie teise riigi siseminisi asju arwustama, ehk tema administratsioni tegewust kiitma hakkame, — kõik see oleks sellele riigile haawaw. Kui aga parlament teiste riikide siseministe asjade arutamist järeleandmata nõuab, siis on walitsus nii wõimetusse seisukorda sattunud, et tal ühtegi lootust ei ole oma tegewusest wähegi rahaloldawaid tagajärgesi oodata. Henderson paneb ette, et meie Wene Tsaari mitte wastu ei wõtaks, ja seda nüüd, kus Wenemaal konstitutsioniline walitsus maksma on pandud. Grey tuletab soojade sõnadega duuma saadikute Londonis käimist meelde ja küsib: mis mõte oleks niisugusi waielusi üles wõtta, kui teil kõigi duuma saadikute poolt awaldatud arwamised teada on? Walitsuse nimel teatab Grey: Meie wõtame Tsaari, kui suure riigi pea wastu, keile walitsuse ja rahwaga meie sõbralikult tahame läbi käia.

Peale Grey seletust teatab liberalide asemik Balloc, et Tsaar suure Wene rahwale tõsiseks ja rahwuse sümboliks on. Iga haawamist, mis Tsaari kohta käiks, tunneks rahwa masjed mis kõneleja arwates Wene demokratia sünnitawad wäga walusasti.

Keyr Hardie seletab, et Hendersoni poolt ettetoodud arwud Wenemaa wangimajadest ja surmanuhtlustest tööerakonna protesti õigeks tunnistawad. Edasi kinnitab kõneleja, et Inglise kuninga ja Wene keisri kokkusaamisest saadik Tallinna all Wenemaa seisukord, mis isegi halb oli, weel halwemaks on muutunud. Walitsuse tõendus, nagu ei oleks meil mingit õigust asjadesse segada, mis edenenud seltskonna tundmusi haawawad, on liberalide tarkuse uus ilmutus.

Teised kõnelejad toetasiwad Grey seisukohta. Ettepanek, et wälimiste asjade ministeriumi eelarwet wähendataks, mis eelseiswa külaskäigu wastu protesterimiseks sisse oli antud, lükati healetamisel tagasi. Wähemusesse jäiwad natsionalistid, tööerakonna liikmed ja radikalid.

Inglise naisõiguslaste agarus.

Selle peale waatamata, et Inglise naisõiguslasi igamoodi maha püütakse rusuda ja nende nõudmisi tähele ei panda, on naisõiguslased ikka oma nõudmiste juure jäänud ja astuwad igal pool oma wastastele julgelt wastu, mõnikord õige käredat olekut näidates.

Hiljuti paniwad naisõiguslased Londonis Lawsoni mälestusesamba piduliku awamise ajal meeleawalduse toime. Kui peaminister Asquith awamise kõnet pidas, hüüdis keegi naisterahwas healetoru läbi: „Miks ei anna teie meile healeõigust?“ Warsti lähenes Asquithile teine naisõiguslane, kes ennast aeda oli ära peitnud ja rääkis: „Häbenege herra Asquith, naisterahwaid wangimajasse kinnipanna! Miks ei lase teie elawatele naisterahwastele õigust sündida surnud meeste asemel?“ Selle peale hakkasiwad naisõiguslased wäljaspool aeda kisendama ja karjuma: „Häbi, herra Asquith!“ Politsei toimetas segajad aiast wälja. Warsti laskiwad naisõiguslased õhupalli pealkirjaga „Naistele healeõigust!“ ära kohal üles, kus ta terwe piduaja seisis.

Weel ägedamalt astusiwad naisõiguslised Holloway wangimajas, kus nad maksiwa korraga mitte rahul ei olnud, wälja. Üks naisõiguslane tahtis oma meelepaha waigistada ja wirutas teenijale, kes temale õhtu sööki tõi, kausi täie kuuma toitu wastu nägu ja lõi talle näkku. Naisteenijatele appitulejad mehed saanud naisõiguslaste käest nii raskesti kolkida, et nad arsti juurde wiidi.

Burtsew ja „tõsiwenelased“.

Jaures teatas „Humanite's“, et ta kindlast hallikast teada on saanud, et hiljuti mõned Wene rahwa ühisuse liikmed Parisi sõitsiwad ja Burtsewi ära tappa tahawad. Kohe läinud Jaures wälimiste asjade ministeriumi ja pannud ministrile ette Burtsewi kaitseks abinõusi tarwitusele wõtta. Et tõsiwenelased sellega walmis saawad, selle juures kahelda ei maksa. Need mehed panewad kõik rattad käima, et oma wastaseid kõrwale toimetada.

Wenemaalt.

Tulewa aastase riigieelarwe kokkuseadimine on praegu rahaministeriumis käsil. Ministeriumi kõrgemate ametnikkude arwamise järel ei ole lootust tulewal aastal ilma uue wõlata wälja tulla. Riigi sissetulek on keskmiselt kolme wiimase aasta tulude põhjal wälja arwatud. Ja et sissetulekud küll wõimalikult kõrged on määratud, tulla siiski 50 miljoni rubla ümber puudus. Sissetuleku hulgas on ka talupoegade moonawõla tasu umbes 12 miljoni rubla, sest hea wilja-aasta lootusel olla walitsusel nõu talupoegade käest õige suurt osa wõlast tagasi nõuda, nii tahetakse mõnel pool just niipalju wõlga talupoegade käest sisse nõuda, kui palju nad muid maksusi tasuwad. Et puudu tulewat 50 milj. rubla ära katta, selleks jääb muidugi kõige pealt harilik tee awatuks, see on l a e n a t a, kuid wiimasel ajal pidada pea-, raha- ja kaubanduse-minister ja riigikontrolör ikka rohkem ja rohkem nõu sissetuleku-maksu seaduse-eelnõu läbiwiimise üle, sest see maks annaks kõige wähem 40 milj. rubla ümber, ja siis oleks tulewa aasta puudus umbkaudu katetud. Rahaministeriumis arwatakse aga, et ka see weel kõiki puudusi kinni ei kata, sest weel ei ole teada, kui palju sõja- ja mere-ministrid lisakulusi nõuawad. Läinud aastal pidasiwad teised ministrid päris kodusõda kahe eelnimetatud ministri nõuete wastu, mis riigi wäljaminekuid niipalju tõsta ähwardasiwad, et ligi 200 miljoni rubla puudus oleks tulnud. Nüüd kardetakse, et ministerium, kes määraseaduse asjus seaduseandliste kogude üle wõitjaks jäi, mitte enam nii järeleandlik ei taha olla ja teiste ministrite tahtmise wastu ehk suuri erisummasi hakkab nõudma.

Ministrite nõukogu lõpetas suwe-puhkeajaks oma tegewuse 10. juulil, ja ministrid sõidawad nüüd puhkama. Wahe peal peetakse nõukogu istumisi, millest palju ministriabisi osa wõtawad, ainult siis kui selleks jookswaid asju koguneb. Peaminister sõidab kuni juuli lõpuni puhkusele.

Ärimaksude uuenduse eelnõu, mille pärast kaubanduse ja rahaministrite mõtted selles lahku läksiwad, et esimene patendimaksu poolt, teine aga wastu oli, on nüüd ministrite nõukogus lõpulikult sel kombel wastu wõetud, et patentid põhjusmõttelikult ikkagi ära kaotatakse, kui alles kolme aasta pärast, nii et ainult 1913. a. peale ärides sissetulekumaks patendimaksu asemele astub. Puhta tasu pealt tahetakse 6 % ärimaksu wõtta. Muidugi hakkab see uuendus ainult siis maksma, kui ta seaduseandliste kogude poolt wastu wõetakse.

Kõrgemad Wene waimulikud ringkonnad on sellepärast ärewil, et wiimasel ajal wäga palju Wene harilastest Gr.-katoliku usust lahkuwad. Kawatsetakse sinodi poolt iseäralise üleskutsega õigeusu kiriku laste poole pöörda, et sel kombei taganemisele lõket teha. Äralangenute wastu tahetakse aga piiskoppidele soowitada kirikuwannet wõimsamalt tarwitama hakata.

Kaubanduse ministeriumis arutatakse praegu t ö ö - d e p a r t e m a n g u asutamise küsimust. Juba wiis aastat on sellest ajast mööda jõudnud, kus Wenemaa töölised oma nõudmistega kui üle riigi mõjuw tegur ette on astunud, ja seni ei ole nende elujärje parandamiseks nii hästi kui mitte midagi tehtud. Töö korraldamine anti rutuga uuesti asutatud kaubanduse ministeriumi alla, kuid seal ei olnud mingisugust iseäralist jaoskonda selle küsimuse tarwis olemas. Praegune kaubanduse minister on otsusele jõudnud, et ilma teatawa keskkohata tööliste küsimus ikka niisama paigal seisma jääb, nagu praegu, ja et iseäranis siis, kui tööliste „omawalitsuse“ asutused tegewusesse astuwad, üks kindel keskkoht peab olema, kes selle küsimuse ta täiuses oma tööpõlluks wõtaks. Tagurlised ringkonnad, kes ikka on seda salganud, et Wenemaal ka tööliste küsimus wõib olla, seisawad küll selle „töö-ministeriumi idu“ wastu, kuid arwatawasti suudab kaubanduse minister siiski oma plaani läbi wiia.

Paljastawate politsei-ajakuulade tegewuse uurimine, mis walitsuse poolt sellepärast ette wõeti, et wiimasel ajal wäga mitmelt poolt selle üle kõige julmumaid seaduse-rikkumisi awalikuks tuli, on nüüd lõpetatud, ja selle uurimisel saadud materjali korraldatakse nüüd. Nende ametikohtade tegewust on ka mõned tööerakonna liikmed uurinud, ja nende korjatud materjal pakkuda selleks küllalt põhjust, et walitsuse käest riigiwolikogu ees aru pärida.

Moskwa kaubatarwitajate ühisuste liit on praegu ainukene asutus sel põllul, kel laialine tähtsus on. Ühistegewuse asutuste kongressi ajal ei lubatud walitsuse poolt üleriiklise keskasutuse küsimust puudutada, selle tagajärjel kaswas wiimasel ajal Moskwa liidu tähtsus weel rohkem, pealegi on tal nii lai põhjuskiri, et tõesti wõimalik on temaga pea kõikidel ühisustel liituneda. Neil päewil oliwad Moskwas liitunenud ühisuste asemikud koos oma liidu tegewuse üle nõu pidamas ja aruandeid wastu wõtmas. Läinud aastal astus Moskwa liit tähtsa sammu, nimelt lõpetas ta wahetalituse ja asutas ise keskladu, kust ühisused wõiwad suurel mõedul kaupa osta. Et liidu kapital alguses mitte suur ei olnud, siis oli ka keskladul kõiksugu takistustega wõidelda. Liidu aastane läbimüük on juba 1½ miljoni rublani tõusnud, kuid ometigi saadi läinud aastal 8 rubla kahju. Tänawu on aga liidu ladu tegewus palju kindlam ja koosolekul walitses sellepärast kindel meeleolu parema tulewiku kohta. Liidu toimetusel ilmub juba seitsmendamat aastat tema häälekandja „Союзъ потребителей“.

Köitiusmise „hädaohu“ wastu wõitlewad Aunuse (Olonetsi) ilmalikud ja waimulikud walitsuse asemikud kõige suurema õhinaga. Huwitaw on, et kõrgemad kubermangu ametnikud seda hädaohtu näewad, kuna alamad ametikohad tunnistama peawad, et nemad Soomemaa soomlaste poolt mingisugust kihutamise tööd seal näinud ei ole. Iseäranis ergud on selle „hädaohu“ wastu Wene waimulikud wõitlema. Nemad peawad aga ka seda juba kardetawaks nähtuseks, kui mõni soomlane üle piiri oma sugurahwa karjalaste juurde tuleb. Waimulikud on siis Karjala wennaste seltsi-asutanud, kellel ülesandeks on selle wastu wõidelda, et karjalased, kelle rahwuslise hariduse-töö eest seni mitte midagi ei ole tehtud, kellel kooliõpetajateks ja preestriteks enamasti umbkeelsed wenelased on, et need karjalased mitte oma lähema sugurahwa, nimelt soomlaste, jõudsasti edenenud kulturast ei wõiks osa saada. Seda wennaste-seltsi toetatakse igal kombel, nii on kubermangu semstwo, mille wolinikkude hulgas õige palju ametnikkusi on, kubermangu soowitusel selle seltsi toetuseks tuhat rubla abiraha määranud. „Retschile“ kirjutatakse, et nüüd juba kaks aastat sarnast „wõitlust“ soomlaste wastu peetakse, kuid peale kõrgelennuliste koosolekutel peetud kõnede ei leidu midagi, mille wastu wõidelda. Selle peale waatamata, sagatakse „isamaalastele“ ikka lahkelt tänu pealinnast. Kui aga kõike seda „tühja koha ümber keerlemist“ Wene neoslawismusega kõrwale seadida, siis saame küll õige algupäralise õpetuse: Slaawi rahwastele on lubatud, kui nad ka mitmes riigis elawad, üksteist waimliselt toetada, üksteise kulturat wastastiku edendada, kuid Soome rahwal, kes Wenemaa piirides elab, ei ole mitte lubatud oma kulturast osa wõtta. Karjalased on ju ikkagi soomlased, kuigi ajaloolikult wana rahwatüwist lahutatud suguharu. Nende waimlise edenemise eest ei ole seni mitte midagi tehtud, just kui meie setude eest. Kui nüüd ärkawad karjalased oma wendadega Soomes kulturalist sildu ehitama hakkawad siis on see Wene ametnikkude rahwuse kaitsjate arwates suur kuritegu.

Bjelostoki juutide poolt on Türgiwalitsusele palwekiri saadetud, milles Türgi walitsuse ees soowi awaldatakse, et see tuhande Bjelostoki juudi tarwis maad annaks pikema aja wäljaostu tingimistega. Kirjas on ka täielikult ära tähendatud, mil kombel see ümberasumine peaks sündima. Kõik ümberasujad juudid peawad põllumeesteks ja ühtlasi ka Türgi riigi alamateks heitma. Igal asunikul on umbes tuhat rubla sissesseadeks olemas.

Kirjanik Andrejew on oma näidendi „Kiriku-wanne“ eest 2000 rubla trükipoogna pealt kirjastaja käest kirjaniku tasu nõudnud, kuid selle peale waatamata, et see kirjanik praegu õige moodis on, ei ole kirjastaja ometigi mitte wõimalikuks arwanud nii kõrget kirjanikutasu maksta.

Kodumaalt.

Walitsus.

Sõjasadama ja laewaparanduse-tehase Tallinnasse ehitamise pärast käis mereministri abi seal kohalikka olusi uurimas. Linna käest ostaks selleks kroonu umbes ½ milj. ruutsülda maad, mille eest linn niisama palju rublasi nõuab. Septembri kuus peetakse sellepärast uus nõupidamise koosolek Tallinnas ära.

Endine Balti kindralkuberner parun Möller-Sakomelski on riiginõukogu liikmeks nimetatud.

Liiwimaa abikuberneriks on Wladimiri abikuberner, kammerherra Kelepowski nimetatud.

Eestimaa rahwakoolide direktor on, nagu „Päewal.“ teatab, Tallinnast Merekülasse suwitama sõitnud, ilma et ta sellest laiemalt teada oleks annud. Paljud, kes seda ei tea ja kellel direktoriga asjaajamist, wõiwad sellepärast ilma asjata waewa ja kulu näha. — Meie noored mehed, kes selle omale sihiks on wõtnud, et kõrgemasse riigiteenistusesse tõustes, oma sugurahwast toetada, wõtku eesmärki. See on ju ka meie rahwa liige ja koguni Eesti „kirjanikki“.

Walitsus korjab teateid prostitutsioni (enese ihuga kauplemise) üle. Nõutakse linnade ja alewikkude käest teateid nende asutuste üle, mis prostitutsioni üle walwawad, ja nende abinõude üle, millega tema wastu wõideldakse. Ka Balti kubernerid on niisuguste teadete korjamiseks käsku annud.

Omawalitsus.

Saaremaa rüütelkonna maapäew awatakse 15. juulil.

Maria (Warangul) **wallawalitsus** maksis hiljuti kohtupristawi kätte Kandle ja Kattela kooliõpetajate palgad, mis 1907. a. wallaametnikkude hooletuse läbi maksmata oliwad jäänud, mis kooliõpetajaid sundis kohut appi kutsuma. Esimesele kooliõpetajale tuli kohtu sisenõude-kuludega 70 rub. asemel 105 rub. maksta, teisele 60 rub. asemel — 97 rub.

—k.

Läti wallad hakkawad õhinal seda luba tarwitama, et nad oma kapitalisi wõiwad hoiu- ja laenu-kassadesse kasukandma panna. Mõni wald saab selle tagajärjel mitu sada rubla kasu, kui ennem, kuna Sakia sooit komissaride surwel raha mõisnikkude kreditühisuste pankkirjades peeti.

Kool.

Kolm uut linnakooli awatakse tulewal õpeaastal Baltimaal, nendest Eesti jaoskonnas ainult üks Mustwee alewikus.

Maamõetjate koolidest on Pihkwas asuw meile kõige lähem. Tänawu algawad seal wastuwõtmise eksamid augusti lõpul; palwekirjade wastuwõtmine kestab 15 augustini. Sisseastujad peawad wõistlusekfami linnakoolide programmide järel pidama.

Saksa seltsi neljaklassiline kool Kuhjas on õppijate puudusel oma tegewuse lõpetanud.

Wallakoolide terwishoiuline seisukord. Läti arstide seltsi esimees Dr. Reinhard on Baltimaade wallakoolide terwishoiulise seisukorra üle kõne pidanud, milles ta näidanud, et nende seisukord wäga wilets on. Dr. Reinhard on 120 koolimaja läbi waadanud ja nendel järgmisi omadusi leidnud: wähe õhku, õhupuhastuse puudus, niisked ja külmad ruumid, halb joogiwesi, wäljaskäigu kohtade puudus. Paljudes koolides on klassitoad ka magamisetubadeks ja söögitubadeks. Toit käheb rikki, sest et sahwrid puuduwad. Koolilapsed peawad kuiwa toiduga leppima, ainult mõnes üksikus koolis saab sooja toitu. Ülepüldse on Baltimaade wallakoolid palju halwemal järjel terwishoiu poolest kui Sise-We-

Majake Wolga kaldal.

J. Stepnjak'i uudisjutt. Eesti keelde Julie Wares.

7

Ta leidis perenaised söögitoas ja aimas nende nägude järel, et nad millegi üle elawalt waidlesiwad. Laua peal oli postkaart, jämeda, selge meesterahwa käekirjaga kirjutatud.

— Waadake, Pawel Aleksandrowitschi käest tuli kiri, algas Prosorowa. Tuleb lõunaks meile. Ta saadab kõik pühapäewad meie juures mööda, seletas ta.

Wladimiril oli huwitaw teada saada, kes see Pawel Aleksandrowitsch on, keda tunda tal mitte au ei olnud.

— Krutikow, kollegia nõunik, wastas wanaeit. Ta on kuberneri juures iseäraliste talituste ametnik. Tubli noormees ja nähtawal kohal. Paremat „partiid“ ma oma Katale ei soowigi...

Wladimir tegi imestawa näo.

— Ta on mu peigmees, lausus Kata silmi maha lüües.

Wladimirile lõikas see ütelus kui noaga südamesse. Tema nägu wenis pikaks. Katal on peigmees ja pealegi ametnik! Ta ei olnud seda sugugi ootanud.

Prosorowa luges weel ikka peigmehe häid omadusi üles, ja see andis Wladimirile aega toibuda. „Mis mul siis sellest on?“ mõtles ta endamisi ja kehitas õlga.

— Teile on wististi muumisi, kus ma elan, tarwis, sõnas ta tusaselt, kui Prosorowal jutu wahe tuli.

Ma tahtsin juba eila teile ütelda, et ma ära sõita mõtlen. Nii siis lubage teid lahke wastuwõtmise eest tänada.

— Teil ei ole sugugi tarwis ärasõita, rääkis Kata wahele, sest ta oli noormehe otsusest isemoodi aru saanud. Teie wõite Pawel Aleksandrowitschi täiesti usaldada, ehk küll ta ametnik on. Ma tahan, et teie temaga tuttawaks saaksite. Ta on hea...

— Selle juures ma ei kahtle, kui ta ju t e i e peigmees on, ütles Wladimir, temale otse näkku waadates. Aga päris tõesti, mul on tarwis sõita, ja ma palun teid wäga...

Tühi jutt. Teie jääte. Ma palun teid, meelitas teda Kata. Ma saan pahaseks, kui teie ärasõidate.

— Muidugi jääge, Wladimir Petrowitsch, ütles Prosorowa. Kuidas see siis nüüd on, wõta korraga kätte ja sõida? Ja hobused ei ole meil ka rauas. Aga Pawel Aleksandrowitsch on meil nagu oma inimene.

Ta armastas Wanjat, ehk küll, isegi teada, tema unistusi heaks ei kiida...

— Ei ole sugugi nii, et ei kiidaks, sai Kata ägedaks. Ma tean seda paremini. Ma räägin temaga läbi. Jätke see minu hooleks.

Ta oli wäga ärritatud, ehk küll rahulik püüdis olla. Ta tundis enda nagu süüdlase olema, et ta warem Pawel Aleksandrowitschist ei rääkinud, ehk ta seda küll meelega ei warjanud. Ei tulnud nagu ette. Ja kas see Wladimiri huwitanud oleks, et ta mehele läheb ja kellele läheb.

Noortmeest tuppa saates, oli ta tema wastu iseäranis lahke ja püüdis endist wiga heaks teha: seletada, kui ilusad waated ja omadused Pawel Aleksandrowitschil olla. Aga see ei tahtnud tal hästi korda minna.

„Pompadur“ wiimase moodi järel! otsustas noormees endamisi.

„Ja niisugusele inimesele läheb sarnane tütarlaps. Ta kuulas neist tagasihoidlikult, nii ütelda erapooleeilt, nagu seda wiisakus nõuab. Midagi nagu kõneles temas, et kokkujuhtumine selle „sileda“ bürokratiga, misjugusena ta teda omale ette kujutas, heaga ei lõpe. Temast kõrwale hoida oleks aga argtus.

Punkt kell 12 meeres tõld trepi ette. Wladimir kuulis omast toast ratatste müriat. Krutikowi nägi ta aga alles siis, kui teda lõunale kutsuti. See oli umbes kolmekümne aastane musta werd noormees; riides oli ta hästi, kuid ilma, et ta sellega hiilgada oleks tahtnud, ja „sile“ ei olnud ta sugugi. Tihedad, pigimustad juuksed oliwad lühikeseks lõigatud. Raske lõug oli siledaks aetud ja sinetas pisut. Jämedad näojooned oliwad õiged ja mõjuwad, aga kui ta naeratas, muutus tema nina imelikuks laiaks, mis tema näole jämeda, lahase wäljanägemise andis. Siiski, ta teadis oma juures seda puudust ja naeris harwasti. Kata tutwustas mõlemaid meesterahwaid. Enne Wladimiri tulekut tahtis Kata oma peigmehele ütelda, kes nende külaline on. Kui ta aga temaga üksi jäi, ei ütelnud ta midagi ja tutwustas Wladimiri kui Wanja sõpra.

Krutikow heitis ruttu pilgu tema peale. Wladimiril oli koguni wiisipäraline wäljanägemine: kohe teisel päewal pärast siia tulekut tellis ta Prosorowi walitseja läbi linnast natuke peju ja mõned tarwilikud asjad. Aga kõiges tema olewuses oli midagi, mis Krutikowi sundis noortmeest sellesse liiki lugema, mida ta iseäranis wihkas ja kust ka tema tulewane naisewend pärit oli.

„Ühesugused mõlemad!“ otsustas ta endamisi. „Kuidas ta aga siia juhtus?“

— Kas teie Peterburis elate? küsis ta sõbralikult.

— Kuidas juhtub, wastas Wladimir puiklewalt. Enamasti Peterburis, wiibin siiski ka teistes linnades.

— Nii, nii. Sõidate ameti asjus, tähendab?

— Muidugi ameti asjus. Mis jaoks siis muidu hulkuda? wastas Wladimir waewalt tuntawalt pilgades. Praegusel ajal ei wõi ju inimene ilma teenistuseta olla. Krutikow tahtis küll küllalisest küsida, kus ta teenib, aga hoidis ennast tagasi.

Wladimir oli nii wähe teenija moodi, et Krutikow aru sai, et noormees kas waletab, wõi naljatab.

— Kas ammu meie kodumaale tulite? küsis ta lahkelt, et seisi juttu teha.

— Nädala eest, wastas Wladimir.

— Nuja aja olete teie „heaks arwanud“ waliba. Nüüd on meil Wolga ääres külus. Kas teie laewaga sõita „heaks arwasite“, julgen küsida?

— Ei, ma „arwasin heaks“ raudteega sõita, wastas Wladimir naeratades. Teda ärritas see wormiline ülekuulamine, ühtlasi tegi temale lõbu, ette kujutada, misjuguse näo see iseenesega rahul olew politseinik teeks, kui teada saaks, mil kombel tema siia reisida „heaks arwas“. Senini ei teadnud ta wist midagi ja Wladimir oli selle eest Katale wäga tänulik.

Krutikowi haawas küllalise naljataw toon, mida ta peaaegu häbematuseks luges. Tema sihtis Wladimiri peale uuriwa, nuuskuri waate. Tema peas wälkjatas juba tüki aja eest aimdus, mis wähehaawal kõwenes, et see kuiwapoolne noormees muu keegi ei ole, kui tee pealt põgenenud politiline wang, keda nii agarasti linnas taga otsiti. Tema siia ilmumise aeg ja tundemärgid oliwad kohased.

Aga kuidas sai ta siia? Kuidas Kata temale midagi ei ütelnud? Kas ta tõesti selle nooremehega seltsis tema, Krutikowi wastu töötab. Wõi ei tea ta isegi midagi? Ta otsustas oma kerget ülekuulamist jätkata. Kuid Kata kutsus neid lauda. Tema oli kõik aeg just kui nõelte otsas, ja tarwitas esimest põhjust selleks, et juttu, mis kardetawaks ähwardas minna, lõpetada.

(Järgneb.)

Äramüüdud paradiis.

Henry George järel O. M.

Abner T h o m a s, üks waga Ameerika õpetaja, jutustas hiljuti oma imelikku unenägu.

Tooli peal äratuinudes, nägi ta unes, et ta Surnujõest üle läinud ja kuldse taewawärawa ette jõudnud oli. Peetrus laskis teda sisseastuda, andis talle aga kohe nõu, ta pidada hästi ettewaatama, et ta siin üllewal mitte laiskade, tööta inglite kilda ei satuks.

„Mis?“ hüüdis uus taewakodanik suure imestusega, „kas siis meie siin taewas ei olegi?“

„Jah“, ütles Peetrus, „aga nüüdsel ajal on siin üllewal juba nii palju laisku, tööta inglisi“.

„Kuidas see wõimalik on?“ küsis õpetaja omas unenäos, „mina arwasin, et taewas igaüks külluses wõib elada?“

„Jah, nii oli lugu küll endisel ajal“ wastas Peetrus. „Aga sestsaadik kui meil siin taewas needsamad eraomanduse õigused maksma pandud, nagu nad teil praegu harilikud maadel on, siis läks lugu teiseks.“

Siis arwas Peetrus, et tarwis on ka korterit otsida.

„Ma ei soowiks aga sugugi korterit wõtta,“ wastas õpetaja; „ma tahaksin heameelega ilusa halja taewatammikusse ajuda.“

„Seda ei wõi ma Teile mitte soowitada“, arwas Peetrus, „sest ingel, kelle omandus taewatammik on, ei wõi seda mitte sallida. Iga tammiku ette on lehed pealkirjaga ülespandud, „era-omandus“ ja „sissemineк keelatud“. — „Meie oleme, nagu ma Teile juba ütlesin, mõningate aastate eest taewakrundil era-omanduse sisseseadinud. Meie oleme taewakrundi ärajaotanud: ta on täielikult piiramata era-omanduseks saanud.“

„Ma loodan aga siiski, et taewakrundi ärajaotamise juures ka mind kui taewakodanikku silmas on peetud,“ ütles õpetaja.

„Ei“, wastas Peetrus, „Teid ei ole mitte silmas peetud. Aga kui Teie tööd tegema hakkate ja kokkuhoidlik olete, siis wõite kõik kergesti paari aastasaja jooksul nii palju ärateenida, et Teie omale ka tükikese taewakrunti kodukohaks osta jõuate. Paari kullast tiiwu saate ju ilma hinnata, ja ega Teil palju raskusi ole nende tiiwade peale laenu saada, et Teil wõimalik oleks wõerastemajas peawarju ja ülespidamise eest maksta, kuni Teie tööd leiate. Aga ma annaksin Teile nõu rutata; sest taewa elanikkude arw kaswab alatasa, ja tundukse juba tööjõu ülemäära“.

„Kus pean ma siis tööle hakkama?“ küsis õpetaja.

„Meie pea-tööstused“, wastas Peetrus, „on kandlite ja kroonide walmistamine ja lillede kaswatamine“.

„Lillesi armastan ma wäga.“ arwas õpetaja, „ma hakkan siis õige lillesi kaswatama. Seal näikse ju üks imeilus maatükk olewat, mida wististi keegi ei tarwita. Seal hakkan siis lillesi istutama“.

„See küll ei lähe“, ütles Peetrus. „See aiamaatükk on ühe kaugele ettenägewa targa spekuleerija ingli omandus, kes taewakruntide angeldamisega wäga rikkaks on saanud, ja kes seda maatükki niikaua kinni peab, kuni hinnad weel palju kõrgemaks tõusewad. Teie peate seda enne ostma, kui Teie seal tööle hakata tahate. Aga Teie ei saagi seda nüüd osta; omanik ei anna seda weel mitte ära“.

Ja nii läheb unenägu edasi ja kirjeldab, kuidas ualitsad taewas meeltheitwatest tööta inglitest kubisewad, kes oma tiiwad panti pannud ja äramüünud ja taewast koguni wäljaheidetud ja kodumaataks saawad.

Lugejad naeratawad küll, ja unenägu on tõepoolest naeruwääriline. Aga selles mõistujutus on siiski õpetus olemas, ja see on tõsise järelemõtlemise wääriline.

Tõepoolest, kui meie selle üle järele mõtleme, siis ei wõi meie omale mitte ettekujutada, et taewas nii talitatakse, nagu maa peal lugu on.

Meie leiame kohe, et: üksköik, kui baljamline ka taewaõhk, kui hele ja soe taewawalgus ja kui tore taewataimeriik ka on: koguni taewas walitseks waesus ja wiletsus, kui taewakrunt mõningate üksikute omanduseks jaaks.

Aga ümberpöördult. Kui inimesed siin maa peal üksteise wastu juba nii olekšiwad, nagu meie omale ettekujutame, et seda taewanikud on: kas meil siis taewas maa peal ei oleks?

nemoal semstwo koolid. Koolilaste seast oliwad 21 protsendil silmad marjas. Dr. Reinhard nõuab, et koolides kindel arstline järelwaatus sisse seataks. „Post."

Maamajandus.

Saksa kolonistid on Lätimaal parun Manteuffeli käest Perbohni mõisa. 8 rub. tiinu eest makstes, 50 aasta peale ära rentinud. Pärastpoole tahawad nad mõisat ära osta.

Mustlased on metsatöölisteks Liiwimaa mõisas Lätimaal. Metsa üsna kubiseda neist, mõnipäew olla neid 100—150 metsas tööl olnud. Hobusega töömees-mustlane saanud päewas 2—2½ rub. palka.

Talude tükeldamine on Talseni maakonnas, Kuramaal, hoogu wõtmas. Talud jagatakse enamasti ilmamaata inimestele wäikeste tükkidena.

Urwaste kih. majanduslikud teated. Mai kuu algusest kuni Jaanipäewani ei sadanud siinpool õiget wihma, ainult paar korda tuli kaste wõrd, mis midagi ei tähendanud; ilmad oliwad liig kuiwad ja tulised; selle pikalise põua järele on heina- ja põllukaswamine hoopis kängus. Harilikult oli Jaanipäew keik-heinategemise aeg, aga nüüd ei saa heina enne Jakobipäewa teha, s. o. kuu aega hiljem. Niiduheina saak on tänawu suwel poole wähem läinud aastate saagist, kuna ristikheinast midagi loota ei ole; need nurmed on kuiwadel kohtadel päris paljad, ainult niiskematest kohtades on ta sõrme pikkune. Rukkid on ka lõhnad, kuna harwa mõnel keikmine on. Suiwiljad oliwad wägise ja sawimaade peal hoopis idanemata, aga pehmemates kohtades küll haljendas, kuid kidurali; — nii on juba ette näha, et suiwiljade pead küll enne augusti kuu lõppu wälja ei tule ja palju enne Mihklipäewa walmis ei saa, sellega on wiljakasw põua pärast enam kui kuu aega teistest aastatest hiljemaks jäänud. Ka juurwiljad on lõhnad. Õunapuude ja marjapõõsaste peal on palju usssi. Niisuguist põllumajanduslist waadet pakub kogu Wõrumaakond. Üleüldse on juba ette ära näha, et selle aastane heina- ja põllusaak siin maakonnas õige wäene töötab olla.

Metsast põles Wõrumaa mõisnikkudel tänawu suwel õige palju. Pea igapäew enne Jaanipäewa nähti siit ja sealt suitsusambaid üles kerkiwat. Nagu harilikult wiskasiwad teekäijad suitsu ehk paberossiotsad tee äärde maha, kust siis tuul kuiwa sammalt põlema puhub ja nii edasi metsa süüdab. Ler.

Tööstus ja kaubandus.

Pallimitsiaastude waimistamise töökoja asutanud „Päew." teatel keegi torilane Tilk Wõllasse. Töötamist takistada tuisklaw, mis puude külge hakkab ja ruttu hööwlid ära nürib.

Pärnu laenühisuste-seltsi kassasse tuli 1908 a. jooksul 12039 rub. 56 kop. sisse, peale selle kapitali protsenta 726 rub. 78 kop., kokku 12766 rub. 34 kop. Kõik palgad ja kulud maha arwatud jäi 4208 rub. 41 kop. puhast kasu järele, millest läks: 45% jooksuwaks kapitaliks 15% tagawara kapitaliks ja 40% pensioni-kapitaliks. 1 jaan. 1907 a. oli seltsi kapital 24090 rub. Sellest summast seisis 17551 rub. 81 kop. linna kassas ja ülejäänud 4208 rub. 41 kop. Pärnu renteis. „Post."

Ühistegewus.

Liiwimaa linnade hüpotegi-seltsi juhatusele awaldatakse „Post." soowi, et ta selle eest hoolitseks, et ka majaomanikud alewites mis wäljaspool linnade piirisi on, wõiksiwad seltsist laenu saada.

Tallinna kaubatarwitajate-ühisuse „Abi" tegewus kaswab „Päew." teatel jõudsasti. Juuni kuus on ühisus 46 tuhande rubla eest kaupa läbimüünud.

Hapialus on 3 surmakassa põhjuskiri kinnitatud.

Wäike-Maarja laenu- ja hoiu-ühisuse põhjuskiri on kinnitatud.

Urwaste-Antsla on laenu- ja hoiu-ühisuse põhjuskiri tarwilikkude allkirjadega kinnitamiseks ära saadetud.

Ühistegewuse kursused. Tallinna Eesti Põllumeesteseltsi juures ära peetawa ühistegewuse kursused algawad 3 augustil ja kestawad kuni 15 augustini. Maks kursustel on 2 rubla isiku pealt.

Seltsielu.

Anijasse asutatawa põllumeeste-seltsi põhjuskiri on juba kokku seatud. Ülemuse käest on luba küsitud 19 skp. Anija wallamajas koosolekut ära pidada, kus asutajad liikmed põhjuskirja wastu wõtta ja alla kirjutada tahawad. „Päewal."

Eesti kunsti näituse luba on Eesti kirjanduse seltsile Liiwimaa kuberneri poolt kätte saadetud. Kunstinäitus pandakse Tartus põllutöö näituse ajal 15—17 aug. Wiljandi nul. Eesti üliõpilaste seltsi ruumides toime. „Post."

„Walwaja" uus põhjuskiri saadeti kinnitajetee pealt teistkorda tagasi. Esimesel korral tõmmati loteri toimepanemine maha, nüüd nõuti § 7 kohta seletust, kus öeldud on, et seltsil peale tegewate pärisliikmete weel kaasaitajad on. Kaasaitajateks taheti uue põhjuskirja järel ka alaealisi wõtta.

Ärasaadetud seletusekirjas juhiti ülemuse tähelpanemist selle peale, et selts peale wanade nimelt nooresoo keskel tahab tööd teha ja neile abiks olla, et nad alkoholi orjaks ei lange. Saab näha, kas tuleb läbi. „Post."

Lex. **Waabina põllumeeste-selts** pidas 5 juulil s. a. endises „Lüwa" koolimajas 10 aastast juubelipidu. Ta on Wõrumaal kõigewanem põllum.-selts ja pani ka esimese põllutöönäituse Wõrus toime. Waabina põllum.-selts on maalosewatest põllum.-seltsidest wist üks tegewusrikkamatest. Ta on kümne aasta jooksul 55 tuhande rubla eest selle mõisasse plima wiinud, peale 10 tuhande rubla eest kunstsõnnikut tellinud, 6 põllutöönäitust ja 4 näitemüüki toimepannud, näitustel 1200 rubla auhindadeks andnud, kuldförmusied, prossid, käerõngad, uurid, mis naisterahwa käsitöödde eest anti, on peale selle; näitustel saadud kõige suurem puhaskasu oli 270 rubla ja kahju 52 rub., 68 kirjutusekirja näitustel wälja jagatud, peale 40 auraha (kuld, hõbe, bronks) annetanud; seltsi kõige suurem kassa seis oli 1000 rubla. Pidu toimepanemiseks anti seltsikassast 50 rub. ja kes pidust osa wõttis, maksis weel juurde — meesterahwas 1 rub., naisterahwas — 50 kop. Pidust wõtsiwad ainult seltsiliikmed osa. Seltsi kümneaastase pidu mälestuseks oli paljude, endiste, kaugel elawate, seltsiliikmete kui ka eraisikute poolt hulga õnnesoowisi saadetud, mis esimees pidul ette luges; auwõõrana oli naabri põllum.-seltsi poolt igast ühest üks kutsutud. Pidukorral lõbustas kohalik muusika ja laulukoor pidulisi. Pidul peeti palju kõnesi ja kord oli kõigipidi eeskujulik.

Segateated.

Köster awaliku pordumaja omanikuna on „Dsimt. Wehstn." teatel Riias tõrasi. Läti Johannese koguduse köster J. St. olla hiljuti kõige suurema awaliku maja ära ostnud.

Adwokadid O. Strandmann ja A. Peet asuwad lähemal ajal Tallinnasse ja hakkawad siin ühesloos tööle. „Pwl."

Balti parunid ja politsei.

Balti parunid — kirjutatakse „Retschile" — on koguni iseäraline inimeste-tõug. Neil on juba weresse kaswanud see teadmine, et neile kõik lubatud on, et teised inimesed, kes mitte mõisnikud ei ole, alamad olewused on, kelle peale nemad, parunid, wõiwad kõrgelt alla waadata, ja selle tagajärjel on nad kindlas arwamises, et seadused mitte nende tarwis ei ole maksma pandud, waid alama inimeste „rämpsu" tarwis. Ja Wene ametnikud, kelle peal tingimata üks osa sellest süüst lasub, et Balti parunid oma keskajalisest waadetest ei ole lahkunud, hakkawad ise seda rõhuwat paruni kätt oma peal tundma, mis seni kõige oma raskusega eestlaste ja lätlaste kaela langes.

Sellest küljest waadates on õige huwitaw üks wahejuhtumis, mis hiljuti ühes Tallinna lõbutsemise-aias sündis.

Keegi mõisnik von Wendrich, kes Eesti kuberneri juures iseäraliste käskude täitja ametnik on olnud, pidas ennast Harjuwärawa mäel oma „seltsimeestega" kombewastaselt üles. Wahikorral olew pristawiabi tuletas talle meelde, et ta korda ei rikuks, V. Wendrich ei pannud politseiniku nõudmist sugugi tähele.

Pristawiabi oli sunnitud rahurikkujat jaalist wälja juhtima, kuid wiimane ei olnud muidugi harjunud, et keegi temale takistusi tohiks teha, olgugi siis, kui ta rahu rikub, ja sellepärast arwas Balti mõisnik enesel õiguse olewat pristawiabi tegelikult teotada.

Pristawiabi Klewer püüdis ennast kaitsta, kuid v. Wendrichile tuliwad ta seltsimehed appi, nad hoidsiwad politseiniku käed kinni, kuna v. Wendrich sel ajal politseinikule kõrwahoopa jagas ja tal ametlikud õlalapid riiete küljest maha kiskus. Pärast oma wõitu mängisiwad need wägimehed politseiniku ametimärkidega, sealjuures juurustades, et kogu politsei nende käpa all olla ja et nad läbipekstud politsisti üle weel kuberneri juurde kaebama lähewad.

Ja tõepärast ilmuski warsti Eestimaa kuberneri, polkowniku Korostowetsi juurde mõisnikkude saatkond, kes temaga selle wahejuhtumise pärast rääkis. Mis kubermangu kõrgem ametnik neile wastanud, ei ole teada, kuid kellegi saladus ei ole, et saatkond ühes v. Wendrichiga 22. juunil Tallinna politseimeistri alampolkowniku Tittjeraschini juures käis.

Tallinna politseinikkude meeleolu oli õige ärewil. Neid ähwardas tulewikus see lõbu, et iga joobnud mõisnik oleks wõinud neid mööda nägu peksta. Iga harilik surelik, kes seda omale oleks lubanud, mis von Wendrich ja tema seltsilised tegiwad, oleks silmapilk sõjakohtu kätte antud. Siin aga on mõisnik „kangelaseks", ja kohe hakkasiwad kõiksugu wõimud sel sihil tööle, et sellest midagi awaliku arwamise ette ei tuleks, ja et kõik see kodusel wiisil ilma kohtuta oleks ära lõpetatud.

Suurem hulk politseinikka ei olnud aga sellega mitte nõus. Siis wõeti kõik ametlikult protokolli ja asi anti prokuröri kätte. Mis sellest wälja tuleb — see küsimus huwitab Tallinna politseinikka suurel mõõdul.

Nii „Retsch". Saksa ajakirjandus awaldab siis, kui tal oma wastastega tegemist on, õige kaugele ulatawat uudishimu. Mitu korda juba ei ole Saksa ajakirjandus „ustawate hallikate" juures kuulamas käinud, kas ikka tõesti adwokat Teman sõjakohtu kätte antakse! Saksa ajakirjandus tembeldab wiimast juba enne, kui kohtuuurimine(gi) lõpetatud on, kogu Eestimaa rewolutsioni isaks. Siin on nad riigitoed ja seaduse kaitssjad. Teeb aga mõni parun „rewolutsioni", siis on kõik wait, nagu oleks suu weet täis wõetud. Missugune põrgumüra ei täidaks Saksa lehtede weerguisi, kui keegi Eesti tegelane sel kombel oleks „üles astunud", nagu nüüd v. Wendrich! Huwitaw on ka see, et mõisnikkude saatkond pärast kuberneri juures käimist weel politseimeistri juurde arwas tarwilikuks ilmuda. Kas siis Eestimaa kuberner tõesti arwas wõimaliku olewat selles asjas „kodust rahusepitsemist" lubada? Muud seletust ei wõi ju leida, sest oleks kuberner otsekohe ütelnud, et ta seda sündmust milgi kombel maha kustutada ei luba, siis ei oleks ju mõtet olnud, et mõisnikud weel politseisse ilmusiwad. Balti kubernerid on nobedad pealinna Wene ajakirjanduse sõnumeid, mis nende kohta käiwad, õiendama ja parandama. Ehk wõtab ka Eestimaa kuberner waewaks igasuguse kahtluse kõrwaletõrjumiseks „Retsch'i" sõnume kohta seletada, kas siis see asi ainult sellepärast kohtu kätte läheb, et „suurem hulk politseinikka nõus ei olnud asja kustutamist lubada." Niisama huwitaw oleks teada, kas siis Eestimaa kuberner oma otsusetegemise selles asjas sellega ühendas, kuidas politseinikud ise asja peale waatawad, sest muidu ei suuda seda seletada, kuidas pärast kuberneri kindlat nõudmist, et seaduserikkuja karistuse alla langeks, mõisnikkude saatkond weel politseisse wõiks tulla „õnne katsuma."

Kas siis Balti parunitel ka kuberneri arwates oma eriõigused on, ja kas politsei tohiks niisuguseid sündmusi „hea sõna" eest ära summutada, seda oleks huwitaw Eestimaa kubermangu kõrgema ametniku käest kuulda, ja Wene lehe sõnum otse nagu nõuab niisugust seletust. Meie tulwustasime kuberneri seletusega heameelega ka oma lugejaid, sest meil mäletawad weel kõik, kuidas puruwanad talupajad (abielupaar Aitsam) aastaks selle eest wangi pandi, et nad arusaamatuse pärast kohtupristawile wastu paniwad. Siin on aga endine kubermangu ametnik „kangelaseks".

Wõru laulupidu ülesKutse.

Muusikapäew on mööda. Waikinud on laul, raugenud kõlalised iluhelide laened, kuid kaua weel jääb mälestus nende meeli mõlgutama, kes temast osa wõtta wõisiwad. Kuigi nende arw tuhandateni tõusis, oliwad ometi weel teised kümned tuhandad, kes mõnesugustel põhjustel pidule ei peasenud. Peawad nad ilusast koorilaulust ilma jääma? Juba enne muusikapäewa pandi mitmes kodumaa nurgas suuremaid kontsertisi toime, kus ühendatud koorid muusikapäewa laulusi ette kandsiwad. See pidi kuma eesolewast piduhelgist, kaugelt kuuldaw kaja Taara tammikus walitsewast waimustusest olema.

Ka noor Wõru maakonna Laulu ja Muusika Ühisus osatas kewadel mõtet, sarnast suuremat kontserti 2 augustil s. a. Wõrus Kandle seltsi aias toime panna, milleks muusikapäewa ja kohaliku Hariduse Seltsi pidul ettekantud laulud määrati. Senini on 12 laulukoori, 7 pasuna- ja 7 keelpillide-koori oma osawõtmist teatanud, nõnda et tegelaste arw kaugelt üle 300 ulatab. Ühendatud kooride juhatamist on Wõrumaa laulukooridele tuntud noor muusikamees hra stud. L. Neumann lahkesti oma peale wõtta lubanud. See on laulude kordaminemise kõige kindlamaks pandiks.

Peaks pidu ka aineliselt korda minema, siis mõtleb Laulu- ja Muusika-Ühisus talwel muusika-kursusi elule kutsuda ja selleks teed tasandada, et edaspidi ühendatud jõududel mõne suurema muusikapala kallale asuda.

Talge siis lauluarmastajad Wõrumaa pojad ja tütred ning sasjendame weel kord südameid ühisel iluhelide kõlal ja sünnitame Munamäe jalal wastukaja Taara tammiku hõisKehealtele.

Kõige suurema austusega

Wõru maakonna Laulu- ja Muusika-Ühisuse Eestseisus.

Asundustest.

Gubanitsast. Kahe aasta eest keelas Peterburi kuberner Gubanitsas laadad, mis kaks korda aastas, Jaani ja Mihkli päewal peeti ära, sest et neil laatadel suurepäralised riiud ette tuliwad, mis koguni inimeste elu maksiwad. Aga ümberkaudsed elanikud tikkusiwad ikka tähendatud päewadel sinna oma kaupa müüma, ja strashnikuid lasti inimesi nuutidega laiali ajada. Mõlemad laadad oliwad noorerahwa kogumise paigaks. Kõigist ümberkaudsetest küladest kogusiwad poisid ja tüdrukud, nagu mõnele suurele rahwapidule kokku ja wõtsiwad kõik pea käigukohad oma alla. Sadanded lõõtsapillid pandi hüüdma, mitu sada paari uhusiwad tantsu; siis jälle laulawad poisid ja tütrukud mitmesaja healega lõõtsapillidele kaasa, nii et kisa õhu wärisema pani. Päris põrgu müra oli see. Poisid oliwad muidugi enamasti kõik purjus ja sellepärast ei wõinud ka kõtbluseft juttu olla. Harilik nähtus oli, et kole kaklemine oma wahel lahti peasis ja ka möödaminejatele, olgu ta oma wõi wõeras, kallale mindi ja peksti. Kui nüüd kuberneri poolt need „rahwapidud" ärakeeldi, siis hakkas noorrahwas laadapäewadel külade wahel ja kiwiteepeal neid ärapidama. Teekäijad ei leidnud armu, neid pilluti kiwidega ja kaigastega. Kes wastu julges hakata, selle käsi käis halwasti.

Tänawu lubas kuberner jälle laata pidada. „Rahwapidu" oli siis ka jälle täies hoos. Seekord paniwad poisid kõigil laadalistel tee kinni ja läbi ei lastud kedagi. Juhtus aga et teed mööda krahw Sievers'i kontoriametnik sõitsud hobustega tuli ja teed wabastada käskis. Seda ei kuuldud, mille peale mees kaks pauku rewolwrist õhku laskis. See asjalugu aga äritas poisja; nad wõtsiwad mehe kinni, kiskusiwad ta asjad ja rewolwri ära ja peksiwad teda koledasti. Kohaline köster juhtus sel ajal mööda minema ja tal läks korda wihaste poiste käest ametnikku peasta, kes siis lähedale mõisa sõitis ja kõnetraadi teel laadapolitsei kohale kutsus. Poisid wõeti kinni ja pisteti kongi. Nad lõhkusiwad aga pogri ära ja paniwad plehku. Nüüd on nad uuesti kinni wõetud ja kaelakohtu alla antud. Üteldakse küll, et Wenemaal „kewade" olla, meie pool ei ole aga seda weel märgata.

Ingeri Mats.

Wologdast jõudsiwad Wastseliina läinud nädalal mitmed perekonnad tagasi, kes selsamal kewadel sinna rändasiwad. Tagasitulnud isikud räägiwad Wologda kohta põlastawalt ja seletawad, et nimetatud kubermang inimestele asumiseks kuidagi sünnis ei ole, waid metsaloomadele asupaigaks. Ehk tänawu ka siin külm ja wilu kewade oli, olnud ta seal weel külmem. Näituseks olnud seal 9 juunil weel tollipaksune jääkord wee loikude peal ja 20 juuni ümber langenud elawhõbe öösete alla nulli. 20 juunil olnud seal talwiwilja põllud weel kogunisti mustad. Rukis olnud weel wakja pikune ja nii wiletsa wäljanägemisega, et ta külwajale üle seemne tagasi ei wõi anda. Ilmad olnud seal tihti wäga wihmased, mille tagajärjel teed wäga porisesks muutunud, nii et wõimata on läbi saada. Sagedasti tulla ka näljaga kannatada, sest sarnaseid asutust, kus jahu saada, olla wäga harwa ja igal ühel pole ka hobust, millega 40—50 wersta tagant jahu tuua. Teiseks puudub asunikudel tihti raha. Praegu olla seal üks hirmus tõbi liikumas, mis palju ohwrid nõuab. Haigus algawat saagade paistetusega peale, ajawal ennast kiiresti ihupidi ülespoole kuni südame juure ja — surm ongi käes. Nimetatud tõbi nõuab asunikkude seast oma 6—10 hinge päewa kohta ohwriks. Muidugi suureneb surejate arw ka sellepärast, et seal arstiabi kuskilt saada pole. „M. Kod."

Kohalikud teated.

Maja kisselangemine.

Mitte ükski ehituse hooaeg ei ole Peterburis ilma õnnetusteta mööda läinud. Pealinna elanikud on juba sellega nagu äraharjunud, et maja ehitamise juures mõni sein maha langeb ja töölised oma alla matab. Ehitamate majade kisselangemisega on inshener Saleman kuulsaks saanud, kes ehituse juures hirmust ökonomiat peab, mille järelduseна harilikult poolwalmis maja kokku langeb, ja hulga töölisi ära lõhub. Sarnasi juhtumisi on ennem mitu olnud.

10 juulil sündis aga uus õnnetus, mis hulga ohwrisi nõudis. Rasjesshaja uulitsal ehitas inshener Saleman kuuekordset maja. Ehitus algas juba minewa aasta kewadel. Maja ehitati wanadest telliskiwidest ja halwast tsemendist. Töölised töötasiwad täitsa oma pead, mingisugust tehnikalist järelwaatamist ei olnud. Maja oli juba katuse all. Paar nädalat tagasi nägiwad töölised, et maja seinte sisse praod tiginesiwad. Kaheldi, kardeti maja kisselangemist, kuid töö kestis siiski edasi.

10 juulil oli umbes 60 meest ehituse juures tööl. Kella 7 ajal märkasiwad töölised, et lõhed seinte sees ühtelugu suurenewad, hädaoht oli käega katsutaw. Umbes kella 8 ajal kostis äkki kõrwulukustaw mürin, kõik töölised, kes maja sees oliwad, jooksiwad wälja, kuna aga kuuenda korra peal müürisepad ilma paha aimamata tööd edasi jatkasiwad. Kostsiwad hüüded: peatke endid. Kõik oli hilja. Maja pahem ots, kõik kuus korda, langes kokku ja mattis töölised oma alla; jäi järele ainult kiwi hunik, mille alt kisa ja appi hüüded kostsiwad. Ainult üks torn jäi püsti.

Õnnetuse ajal oliwad hoowi peal wanem kojamees Zötschkow ja kojamees Wasiljew, mõlemad saiwad mahakukkuwa müüri all surma. Paks tolmu pilw kattis kõik kinni, midagi ei olnud näha. Waataja silma ees seisis hirmus pilt. Kiwid, palgid, surnukehad, kõik oli segamini. Töölised kes esimesest hirmust toibusiwad, tõttasiwad oma seltsimeestele appi. Kahekse haawatut kisti kiwide alt ära. Rusude alt kostsiwad oigamised, sinna ligi peaseda oli aga wõimata. Poole tunni pärast jõudsiwad tuletõrjujad kohale. Hakati risude alt surnukehasi wälja kaewama. Warsti jõudis ka linnapealik kohale. Haigemajadest kutsuti sanitarid haawatutele abi andma. Uulits kogus rahwast täis, kostsiwad nutt ja hädakisa. Üks otsis meest, teine wenda, kolmas poega jne. Politsei läks suure waewaga korda rahwa hulka maja juurest eemale tõrjuda. Loeti töölised üle: peale kahekse haawatu ja kolme surnu, keda korda läks rusude alt wälja kaewada, puudus weel kaheksa meest. Haawatud saadeti haigemajasse. Kohale jõudnud arhitektori ja tehnikute poolt waadati õnnetuse koht ja üles jäänud maja osad järel ja leiti, et rusuhunikut wõimata on liigutada, sest et teine maja ots ja torn, mis juba wiltu oli wajunud, iga minut oleks wõinud ka sisse langeda ja uusi ohwrisi nõuda. Kohe kutsus linnapealik Mustamere ehituse seltsi töölised, kes püstiseiswaid majajagusi mahalangemise eest pidiwad kindlustama. Teise päewa õhtuks saadi hädaohtliku tööga niikaugele, et uut müüride mahalangemist seekord karta ei ole.

Kohtuuurija juuresolekul hakati rusuhunikut laotama, et surnukehasi kätte saada. Paari tunni jooksul leiti neli surnukeha, kõik nad oliwad koledasti äralitsutud ja muljutud; waewalt wõidi neid ära tunda. Surnukehade hulgas tundis üks tööline oma wenna, teine oma isa ära. Keskööl ajal, kui töölised kibedasti waremete laialikandmise kallal oliwad, kostis wali pragin ja püstiseiswate maja ajade ülemiselt korralt kukkusiwad kiwid alla: seinte sisse tekkisiwad uued praod. Töö lõpetati silmapilk ära ja töölised saadeti õnnetuse kohalt eemale. Ainult politsei jäi maja juurde wahti pidama. Pühapäewal 12 juulil tehti waremete kaewamise kallal wäga ettewaatlikult tööd. Kardetakse, et maja parempoolne ots warsti sisse langeb. Sel päewal ei leitud ühtegi surnukeha. Waremetest on senini ainult üks kolmandik ära laotatatud.

13. juulil kaewati waremete alt 4 uut surnukeha wälja. Kõik nad oliwad koledasti ära lõhutud, ühel oli sisemus wälja pigistatud.

Kahekse haawatud töölise elu olla arstide tunnistuse järel hädaohuta; suurem osa jääda nendest aga santideks.

Põllutöö seltside tegewusega tutwustamiseks

saadetawat neil päiwil Baltimaale põllutöö ja maakorralduse peawalitseja nõukogu liige N. Krjukow. Muu seas minna Krjukow ka Tartu, Riiga, Mitawi, Rakwere ja Tallinna.

Kumba käsku peab täitma?

Wasili saare tramwai aias ripuwab kõrwu kaks plakatit; ühe peal on kirjutud: „Ärge jooge toorest wett!", teise peal — „Kõik keda theed joomast tabatakse, trahwitakse poole päewapalgaga. Esimene plakat on sanitarkomisjoni poolt üles riputatud, teine — tramwai walitsuse poolt. Keedetud joogi wett ei ole kusagilt leida, mõnikord wõib ainult keewa wett thee jaoks saada. Theed aga ei tohi juua.

Kui tramwai walitsus tööliste terwise eest wähe hoolitseb, siis seda enam muretseb ta nende kõlbluse eest, sest sealsamas ripub weel järgmise sisuga kuulutus: „Sõimamine on tramwai aias kõwasti ära keelatud".

Muhamedi kirik

ehitamiseks pealinna on sisemiste asjade ministerium neil päiwil luba andnud. Selle kiriku ehitamiseks andis juba 1883 a. sellaegne sisemiste asjade minister krahw Tolstoi luba, kuid keiserliku kunsti akademia wahelesegamise pärast, kes muhamedi kirikut pealinnale mitte kaunistuseks ei arwanud, pidi alustatud ehitamine pooleli jääma. Kirik pidi Kronwerski prospektile ehitatud saama. Nüüd, kus selleks uus luba on saadud, hakatakse ehitusega uuesti peale. Kirik ehitatakse kahe kordne ja 4 tuhande inimese jaoks. (Muhamedlasi on Peterburis 8 tuhat). Ehituse juhiks on arhidektor von Hollen.

Wee küsimus

oli linnawalitsuse ja sanitar komisjonide ühisel koosolekul 11. juulil jälle arutamise all. Kõneldi wee terwendamisest ja uute wiltrite ehitamisest ning jõepõhja mudast puhastamisest wiltrite juures ja weetorude pikendamisest kuni keskjõeni, kus wesi kõige puhtam. Selle küsimuse lõpulik otsustamine lükati aga kuni linnawolikogu erakorralise koosolekuni edasi, mis 20. juulil tahetakse kokku kutsuda. Aega mööda asjad käiwad...

Õllepruulimise näitus

awati 11. juulil Konnogwardia maneshi ruumides. Näitusest boikoteriwad Peterburi, Moskwa, Riia j. t. õllepruulid. Ainult mõned prowintsi õllepruulid on näitusele oma õlut saatnud. Ka wäljamaa jaoskond puudub näitusel peaaegu täiesti. Üleüldse on näitus wäga wiletsakene.

Endine duuma saadik Zhordania,

kes 9. juulil „Krestõ" wangimajast wälja lasti, kõnelenud „Retschi" kaastöölisele „Krestõ" elu üle järgmist.

Kõige rängem on „Krestõ's" praegu see ära kannatada, et ja täitsa kõigest ilmast ära oleb lahutatud. Ka wangide eneste keskel on igasugune ühendus wiimase wõimaluseni raskendatud. Ennem wõisid koputamise läbi oma naabriga wähe mõtteid wahetada, nagu wanad wangimaja elanikud rääkiwad, nüüd pistetakse aga iga wähema koputamise eest kartseri.

Peale Lopuhini „Krestõ'sse" asumist kuulsime meie midagi Asewist, sest et siis iga wangihoidja sellest kõneles. Lopuhini üle kohtumõistmine, Hartingi asjad jne. oliwad mulle aga täitsa uudis, kui ma türmist wälja astusin.

Wiimase poole aasta jooksul, mis ma kinni istusin muutus „preis" kahekordseks, iseäranis pärast Lopuhini „Krestõ'sse" kolimist. Wangimaja administratsionis wõeti muudatused ette, pandi „ustawad" mehed ametisse. Sellele mõjus palju Lopuhini kirja lugu kaasa. Enne wõis kuni kella 11 kongis tuli põleda, nüüd sunnitakse aga kõiki wangisi kell 9 magama heitma. Inimesele, kes harjunud on õhtul lugema ja töötama, on see wäga raske.

Ka politikawangide kokkuseade hulgas on muudatusi märgata. Ennem oli, nõnda nimetatud, „maksimalistliste" elemendiga „Krestõ" wangimaja täidetud, kuna neid nüüd palju wähem on.

Salapolitsei

rewisjon, mis neil päiwil lõpetati ja mille aruanded lähemal ajal ministrite nõukogus läbiwaadatawat, andis ka tööerakonna liikmetele mitmesugust materjali. Selle materjali põhjal antawat duuma sügisese koosolekute järgul arupärimine salapolitsei üle sisse.

Muu seas korjas ka duuma liige A. Bulat Suwalkis, Wilnas ja teistes linnades, kus omal ajal terwe rea protsessside kaudu salapolitsei seadusewastane tegewus awalikuks tuli, sellekohaseid teateid.

Kole juhtumine mõeganeelajaga.

10. juulil astus Peterhofi kiwitee ääres nr. 74 maja hoowi leierkastimees ja mõeganeelaja. Muusika hakkas mängima ja mõeganeelaja K. Leontjew pistis omale pika mõega söögitorusse. Siis läks ta waatajate juurde ja käskis mõeka wälja tõmmata, mida ka üks publikumi seast täitis. Mõeganeelaja wõttis teise 8-werschoki pikkuse mõega ja tegi sellega sedasama mis esimesegagi. Kui ta publikumi poole sammus ja mõeka wälja tõmmata palus, sündis midagi koledat. Keegi A. Iwanow lõi kolm korda rusikaga mõega pära peale. Õnnetu mõeganeelaja kukkus meelemõistuseta maha. Ta saadeti Aleksandri haigemajasse. Arst leidis, et sisemus raskesti wiga on saanud. Õnnetu elu on hädaohus.

Siberi katk

on wiimastel päewadel pealinnas mitu inimest haigeks jäänud. Kõik haiged on ära surnud.

Uuemad sõnumed.

Politsei departemangu direktoriks tähendati departemangu abi-direktor Suew.

Insheneri Salemani kisselangenud maja teine pool tunnistati linna tehnika-komisjoni poolt sedawõrd hädaohtlikuks, et ta kohe peab saama ära lõhutud.

Herzensteini tapmise protsessi arutamine algas eila Kiwenepis uuesti.

Kirjaniku Semjonowi, kes mõne päewa eest Walgesaares kinni wõeti, süüdistatawat kirjatüki „Prowokator Landesen'i" pärast, mis ajakirjas „Миръ" ilmus. Ära konfiskeeritud käsikirjade seas olla wäga tähtsat Hartingi kohta käiwat materjali.

Wennaksed Raith, juhitawa õhulaewa ülesleidjad, mõtlewad suwe lõpul oma juhitawa õhulaewa peal Peterburis ja Moskwas õhusõitusi toime panna. Peterburis mõeldakse augusti kuu lõpul Kolomäe hypodromil ja Moskwas septembri algul Moskwa hypodromil plaanitawad õhusõidud ette wõtta.

Türgi sultani oodatawat augusti kuu lõpul Peterburisse.

Ajakirjast trahwiti: „Царицынскій Вѣстникъ" — 500 rbl.; „Городъ и Деревня" — 500 rbl., peale selle pandi weel selle lehe trükikoda kinni; „Саратовскій Вѣстникъ" — 200 rbl.; Poola nädalaleht „Przeglad Krajowy" — 100 rbl.; „Вышневолоцкая Рѣчь" — 500 rbl. (kolmat korda).

Tschehowi nimelise raamatukogu pandi Taganrogis määramata aja peale kinni. Raamatukogu juhataja ja raamatute wäljaandja wõeti kinni. Esimene lasti 1000 rbl. kautsjoni wastu wabaks, kuna aga wiimane praegu wahi all on.

Türgi rewolutsiooni piltide näitamine keelati Tuulas kinematografis ära.

Endine Persia schah sõitwat 20. juuli ümber Wenemaale ja asuda ajutiselt Feodosia'sse elama.

Ljahow sõita neil päewil Peterburisse, et Persia kasakawäe üle aruanda.

Teheranis kestawad uue schahi troonile astumise pidustused edasi.

Kolerasse on Peterburis wiimase 4 päewa (11—14 juulini) jooksul 251 inimest haigeks jäänud: ära surnud 100, terweks saanud 209 inimest. Haigemajades on üleüldse 783 kolerahaiget.

Tallinnas suri 11 juulil esimene kolerahaige ära.

Riias jäi 4 inimest kolerasse, nendest suri üks ära.

Arhangelis ja Arhangeli kubermangus on 10 inimest haigeks jäänud ja 6 ära surnud.

Tweris jäi 8 inimest haigeks, 3 suri ära.

Kirjad toimetusele.

Palun „Peterburi Teataja" toimetust lähemas numbris järgmise õiendusele ruumi anda.

Keegi Rpg. kirjutas „Peterburi Teataja" nr. 19, et Tahkuranna wennaste selts omale kõrtsi awanud, ja annab seltsile nõu omale paremaid sissetuleku hallikaid otsida. Mitmekordse nõudmise peale sai minu õiendus nr. 37 awaldatud, kus toimetuse poolt märkus tehti, et Rpg. seletuse annab, mis näitab, kuidas asi tõepoolest on.

Nüüd on „Peterburi Teataja" nr. 48 see lubatud seletus ilmunud ja kirjasaatja Rpg. ütleluse järgi peawad need seletuse read niisugust keelt rääkima, mida keegi salata ei saa.

Mis keel on aga sellel seletusel? See on kirjeldus Wõiste kõrtsi ja Wõiste kooli ajaloost, kuhu rohkesti niisuguseid teateid sisse on lisatud, mis mitte õiged ei ole. Et kõrtsi ja kooli ajaloost niisugust materjali leida ei ole, mis Rpg. tarwis oleks tunnistust andnud, siis, nii kui näha, mõtles ta luuletuste abil seda korda saata. Aga need luuletused on halwasti korda läinud. Olgu siin paar näitust. Kust wõttis Rpg. teate, et Tahkuranna preester Brants Wõiste koolile kõrtsi palus? See mõte tekkis mõne isiku peas alles pärast Brantsu surma; palwe saadeti augusti kuul 1899. a. ülemale poole sisse, kuna preester Brants juba juuni kuu sees mulla põue sängitati. Küsigu kirjasaatja seda lugu Tahkuranna Wälba talu peremehe J. Milleri käest, kes sel ajal koolivanem oli ja asjalugu hästi teab. Sissesaatud palwe kirjas ülemal pool tähelepanemist ja 21 oktobril 1900. a. anti kõige kõrgemalt poolt käsk Wõiste kroonu kõrtsi maad ja hooned Wõiste õigeusu koolile anda. Tahkuranna wennaste selts awati aga alles 6 detsembril 1900. a. Nii ei olnud siis mitte wõimalik ei preester Brantsul, kes surnud oli, et ka wennaste seltsil, kes alles sündimata oli, kõrtsi omandamise asjas oma tegewust awaldada.

Edasi kurdab kirjasaatja Rpg., et seminari haridusega Wõiste kooliõpetaja Kärk kooli põllult ära tõrjutati ja tema asemele kihelkonna koolharidusega J. Ditrihson pandi. Miks luuletab kirjasaatja, et kooliõpetaja Kärk seminari haridusega oli, kuna tema ainult Wõitsamaa linnakooli lõpetas, pedagogika kursustel pole olnud ja kooliõpetaja ametiõigust pole saanud. Et Kärk weebruari kuul 1906, keset kooli ajal koolist ära põgenes ja koolivalitsus, et kooli mitte seisma jätta, sunnitud oli Kärk'i asemele J. Ditrihsoni panema, see kõik ei puutu sugugi wennaste seltsisse, sest niisugused toimetused ei käi koguni mitte wennaste seltsi wõimupiirisse. Aga ei, Rpg. tahab ju näidata, kuidas wennaste selts haridust takistab, sest harinud ja asjakohased kooliõpetajad lastakse ära joosta ja halwemad pannakse asemele.

Edasi pajatab Rpg., et wennaste selts oma esimehe — kohaliku waimuliku abil endise theemaja kõrtsiks ümber muutis. Jälle luuletus. Kohalik waimulik pole wennaste seltsi awamise päewast, kuni täna päewani, korbagi seltsi esimeheks olnud ja sellepärast pole temal wõimalik olnud iialgi seltsi esimehena asju toimetada.

Niisugune on siis see Rpg. wägew keel, mis kõik peab selgeks tegema ja mida keegi salata ei saa. Ilma et wähemaltki asjakohalist tõendust ette oleks tuua, tahab Rpg. ometi „Peterburi Teataja" lugejaid uskuma panna, et Tahkuranna wennaste selts seaduslikust ja lubatud tegewuse piirist on wälja astunud: ta awab kõrtsisi, edendab joomist, takistab haridust ja rõõmib ew.-lutheri usu inimesi, mille eest omale 500 rubla tasu saab. Niisugune süüdistus on awalik teotus, ja wiimane lause rõõmimisest juba nii põrutaw, et selts ehk sunnitud on selle kohta mõnes seaduslikus kohas seletust nõudma.

Lõpuks nimetan weel kord, et Tahkuranna wennaste seltsil kõrtsi ei ole, ega saagi olema, olgu küll et mina kõrtsist 100 sülda ja koolist ainult 25 sülda eemal elan, sellegipärast ei ole see kõrts, ega kool wennaste seltsi oma, ega tema kaitse all. Joomise wähendamiseks on tingimata tarwis samme astuda ja katsugu seda teha, kellel selleks wõim on antud, — nimelt wallaräiskogud, aga tehtagu seda ikka õiglasel wiisil ja seaduslikku abinõudega ja ärgu mitte süüdistatagu ega teotatagu isikuid ega seltsisi, kes oma tegewuse asjus ülemate käsukirjade ja oma põhjuskirjade läbi kindla piiride sisse on pandud ja kellel joogikohtade awamise ega nende kinnipanemise kohta wõimu ei ole.

5 juulil 1909. a. Tahkur. Wen. S. nimel esimik A. Brandmann.

Wastutaw toimetaja **A. Einer.**
Wäljaandjad **A. Einer** ja **M. Jaakson.**

Tallinna Eesti põllu- ja käsitöö näitus

on 5., 6. ja 7. septembril s. a.

Ülesandmisi wõetakse igal ajal wastu.

Tallinna Eesti Põllumeeste Selts.

Peterburi Eesti Hariduse selts

tarwitab **Kooliõpetajaid ja kooliõpetajannaid.**

Ülesandmised tunnistuste ärakirjadega ja lühikese eluloo kirjeldusega 27 juulini saata seltsi kantseleisse: Спб. Коломенская ул. № 12, кв. 25.

Eestseisus.

S. P. Narusbeck'i

poiss- ja tütarlaste

kaubanduse-kool

kõigi II järgu kroonukool. õigustega, Tallinnas, Wäike Pärnumaantel, o. majas 19 a.

Koolil on kolm spetsial- ja kaks ettewalmistamise klassi. Käesolewal aastal wõib kõige alamasse klassi 30 last 10—12 a. wanaduses, ülemasse ettewalmistamise klassi 36 last 11—14 a. wanaduses ja esimesesse spetsial-klassi umbes 10 last kuni 15 a. wanaduses wastu wõetud saada.

Järelekssamid on käesolewal aastal 17 augustil; **uute õpilaste wastuwõtmine aga 18 augustil kell 9 hom.** Õpetus algab kõikides klassides 20 augustil.

Kooli programmid ja sisseastumise palwekirjade plankettid on igal ajal kooli kantseleis saada; soowi peale saadetakse need ka kohe 7 kop. postmargi wastu postiga koju kätte.

Kooli juures töötawad ka **õhtukursused täiskasvanutele**, kus raamatupidamist, kaubanduse-rehkendamist, kiirkirja, Saksa, Inglise ja Prantsuse keelt õpetatakse. Isikud, kes Saksa keele hästi ära õpiwad, leiawad kergesti häid kohtasi, iseäranis Wenemaal.

Kuulus pesu „Wiini kompositsion"

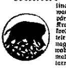

Wabriku mark.

linase waheriidega, on kõige parem, wastupidawam ja praktilisem, ei lähe päris lõuendist pesust millegagi lahku. Kroonuteenistuses olewatele isikutele, koolipoistele, reisijatele ja polsmeestele tingimata tarwilik, kõik raskused, nagu pesu pesemine, ja triikimine kaowad ära. Igal hommikul on teil wõimalik puhas krae kaela panna. Pesu on kõigis maailma jagudes tarwitusel. Wastupidaw igapäewase kandmise juures 2 aastat.

Pealadu ja üksik müük **K. K. Marquart'i juures**

Peterburis Gorohowaja 64—90. (Sagorodnõi lähedal). Tel. 93—86. | Walutakse järel päriba ka Eesti keeli; hinnakirjad maksuta.

Terwisholdlised ja pestawad

tapetid

täis mõõt 11 arsch. pikad harilistest laiemad **25** kop. peale on

Sand-Üldi Soome tapeti wabriku ladus saada.

St. Peterburis, Екатерингофскій пр. 9, Sandrini majas. Telef. 260—18.

Tähenurija naisterahwas,

kes inimese elutundmises kõrgema tipuni on jõudnud (Brüssi methodi järel). Arwab Teie sünni-aasta ja päewa abil Teie minewiku, olewiku, tulewiku, abielu, salaühend. kauband. ettewõtted jne. õieti wälja. Kas pea koha saate, mis kuul ja päew., kas käesol. ekſam. õnnest. Kõigis küsimistes annan nõu. Täiesti tarwis sünniaasta ja päew teada, kelle üle teateid soowite. Sadowaja nr. 32, kort. 120, hoowis, parad sissekäik. Wastuwõtm. 10—2 ja 3—10 õ. Maks 50 kop.

„Neiud pange tähele nüüd on aeg!"

Kauni kooliharidusega wiis noort meremeest, kes juba lapse põlwest wälja astudes lainte pealsest elust tüdinenud on, soowiwad noorte Eesti neidudega kirja wahetusesse astuda, abielu otstarbeks. Päewapilt soowitaw. Kõik saab südame sunnil saladuses hoitud. — „Waliga ja otsustage ise!"

Адресъ: Спб. Канонерскій остр. Морской домъ на „Морякъ". 38. 16. 33. 14. 22.

„Ühiselu" kirjastusel ilmus **prof. F. Lieberi** üle 300 lehekülje paks tähtis teaduslik raamat

Rahwa wabadus ja omawalitsus.

Cand. jur. K. Päts'i tõlkes.

Sisu:

1. Sissejuhatus. 2. Wabaduse mõiste. 3. Kodanlise wabaduse tähtsus 4. Wana-ja uue-aja wabadus. Wana, kesk- ja uue aja riigid. 5. Inglise wabadus. 6. Rahwa iseseiswus. Isikuwabadus. 7. Kindlustus. Kaelakohtu-kord. 8. Riigiäraandmine. 9. Mõttewabadus. Liikumisewabadus. Wäljarändamine. 10. Südametunnistuse wabadus. Omandus. Seaduse ülemwalitsus. 11. Sõjawäed erakorterites. Sõjawägi. 12. Palweawaldamine. Ühinemise õigus. 13. Awalikkus. 14. Seadusewalitsus. Maksude määramine. Wõimu jaotus. Wastutawad ministrid. Kohtud, mis seadusi riigi põhjuskorra wastu käiwateks tunnistawad. Rahwaesitajakogu. 16. Weel rahwa esitusest. Omandus selle alusena. Kaudne ja otsekohene walimine. 17. Parlamendiõigus ja kombed. Juhataja. Kaks koda. Keeluõigus (veto). 18. Seaduse iseseiswus. Kaebe- ja uurimisekord. Kohtuniku iseseiswus. 20. Weel õiguse iseseiswusest. Wannutatud meeste kohus. Adwokat. 21. Omawalitsus. 22. Amerika wabadus. 23. Mis kodanline wabadus on, — ta otsekohese wastandi abil seletatud. 24. Prantsuse wabadus. Wabaduse kaiali lagunemine. 25. Asutused. Nende mõiste. Nende head ja wead. 26. Asutuste peal põhjenew wabadus ja kohaline omawalitsus. 27. Asutuste peal põhjenewa omawalitsuse mõju ja tähtsus. 28. Asutuste peal põhjenewa omawalitsuse hädaohud. 29. Asutuste alusele rajatud walitsuse tublidus. 30. Asutuste alusele rajatud riigikord on ainukene, mis piirita wõimukasvamist takistab. Riikide wabadus, rikkus ja kestwus. 31. Asutuslagedate riikide nõrkus. Jagamata, asutuslage rahwawõim. 32. Keiserlik isewalitsus (Souveränität). 33. Keiserliku isewalitsuse algus ja omadused. 34. Wõimukoondus. Pealinnade mõju. 35. Rahwa heal on Jumala heal. — **Lisa.** I. Petition of Rights (õiguste palumine). II. Inglise kodanikkude wabaduse kindlustamiseks ja wangide üle mere asumisele saatmise keelamiseks 31. mail 1879. a. Charles II. walitsuse ajal antud seadus, mida harilikult habeascorpus-seaduseks nimetatakse. III. Inglise põhjus õigused (Bill of Rights). IV. Amerika ühisriikide rahwaesitajate kongressi seletus 4. juulil 1776. a. V. Amerika ühisriikide põhjusseadus 17. sept. 1787. a. VI. Prantsuse riigi põhjusseadus 24. juun. 1793. a. VII. Prantsuse põhjusseadus 7. aug. 1830. a. VIII. Prantsuse wabariigi põhjusseadus 4. now. 1848. a.

Hind: ühtköites 1 r. 35 kop. ilusköites 2 r. ja 2 r. 20 kop.

Saada kõigist paremateft raamatukauplusteft.

Pealadu Tartus „Postimehe" raamatukauplusés. Jällemüüjatele harilikud protsendid.

P. S. Kes raamatu hinna rahas ehk postmarkides selle lehe talitusele ära saadab, sellele saadetakse raamat koju kätte.

Kirjastuse osaühisus „Ühiselu", Peterburis.

Wõi meistritele

teatame, et meie ladust Спасскій пер. № 3. igal ajal saadawal on

Alfa Lawal

ja teised koore lahutajad ja nende üksikud jaod. — Ka müüme wõi masinaid, wõi pressid ja kõiksugust tarbe asju piimetalituse sisseseadmiseks nagu piima nõud, piima kannud j. n. e.

Oma kouba jaatjatele iseäranis sündiad tingimised.

C. Nurk & A. Nursy.

Maa

suwe ja talwe elualemeks

ühna Lewaschowo jaama juures.

Soome raudt.

70 rongi igapäew.

Mets, järw,

Abroskina karwnd.

Ostmise ja korraldamise kohta: Wärkinna M. 29, ...

400 ... kopst ...

Kerge maksutingimine.

... peale Newski 46, ...

• Maa •

suwe ja talwe elualemeks

17 min. sõit Peterburist

Ligowo jaama juur. B. r. t.

Mawrino mõisas

S. F. Van-Moll

müüakse tükikaupa

350 ruut süllast hakates 3 p. sül. p.

Kergendatud ostmise maksmine

Maakoht Mawrino mõisas on kõrge, metsane, mere lähedal. Käesolewa aasta sügisest seatakse **elektri trammwai Mawrinost läbi linnaga ühendusesse.**

Järelpärimiseks mõisa peakontor St. Peterb. Nikolajewskaja 18, telef. 67—95, kella 10—2 p. ja kella 6—8 õht. ja Eriksi magasin Newski 80. Telef. 41—60.

Honorrei (tripperi) wastu kõige uuem abinõu — Salo

„Pitschilin"

mõjub kiirelt ja põhjalikult ja areshide otsuse järel arwatakse kõigiseks abinõuks. Tarwitamise juhend karbi peal. Ükskes metallist karpide sees — 1 rbl. ja 1 r. 80 k. kara.

Sama hästi mõjub ka teraw ja kroonilise haiguste korral ja lühikese aja jooksul lõpetab wõige kangema jooksmise.

Ladu: Peterburis, Разъѣзжая ул. № 7, W. Kohnheimi apteekis.

Kätte saadetakse peale pandud maksuga. Saatmise kulud posti tariifi järel.

Saada apteekidest. Suurel mõõdul apteeki kaupade ladudest.

Müüa mehe surma pärast ilus täieõti korras

Talukoht,

50 desjät. suur. Wõrulinna ligidal, Liiwimaal. Tarwilisi teateid saab: Спб. Надеждинская 48. Кархусуоская ферма.

Haritud Eesti noormees,

endine wallakirjutaja, kes wiimaste aegade mõjul on sunnitud kodumaalt lahkuma, otsib kohta, kas kirjutajaks ehk kaupluisesse wõi mõne muu iarnase ameti peale. Adres: гор. Нарва, редакція газеты „Kaja" P. B.

Isikuid, kellel aega palju

käes on, ja ei tea kus seda kasulikult mööda saata, tulgu „Wõimula" seltsi Петерб. стор. Большая Ружейная ул. № 20, кв. 8.

Eestseisus.

Septembri kuu esimeste päewade sees ilmub Moskwas J. Päts'e raamatu kaupluse kulul

Moskwa Eesti kalender

1910 aasta p.

Äri kuulutusi nimetatud kalendrisse wõtab „Peterburi teataja" wastu kuni esimese augustini s. a.

Kuulutuste hind: lehekülg 10 rubla

pool lehekülge 5 „

weerand lehekülge 2 rbl. 50 kop.

Grammofonid

ja **plated** (Eesti, Saksa ja Wenekeelsed) suures waikus wõga odawate hindadega **ladus:** Максимиліановскій пер. 19 кв. 8.

Dr. L. JAKOBSOHN.

Syphilise, wenerika-, naha- ja suguliku nõrkuse (elektri arstimine) spetsialist. Iga päew (peale pühapäewade ja pühad.) 9—11 hom. ja 1—8 õhtul. Забалканскій пр. (уг. 3-й роты) д. 31, кв. 6.

Dr. A. Loßmann

sisemised haigused.

Suwe kuudel haigete wastuwõtmine teisip. ja laupäew kell 4—5. Спасская ул. 26. Telephon 82—09.

Pet. pool, Suur. pr. 33-a. (Wed. läh.) **Tripper,** süf., nahaw., nõrkus, elekt., on aniõm. järeld. 9—1 p. l. ja 5—9 õ. **Dr. Lewy.**

Arstimise maja. — Nõu eest 50 kop.

Pet. pool. Рыбацкая ул. 12, Suure prosp. ja Wedenskaja lähedal.

Wastuwõtmine kella 9 kuni 10 õhtul. **Süfilis, teraw ja kroonilik tripper, suguliku nõrkus, elektr., sisemised ja naiste haigused.**

Tripper ja syfilis

igap. 8—1 ja 5—11. Nikolaewskaja 42. **Dr. Trok.**

Wosnessenski kiriku wastas

Arstimise maja Wosnessenski pr. 27. Telefon № 221-81.

Kõigitele haigetele.

Eri-arstide wastuwõtmine. Maks nõuandmise eest 50 kop.

Täna, 15. juulil.

Shnikom. Kõhu ja soolikute haigused	kella	9—11	hom.
Friedländer, Kurgu, kõrw. ja nina haig.	„	9½—11	p.
Golomb. Wener., naha sugu.	„	9½—11	
Dmitriew. Chirurg. ja masf.	„	10—11	p.
Zampowski. Sisemised ja laste	„	10½—12	p.
Lizer. Kurgu, kõrw. ja nina	„	11½—12½	p.
Brack. Naistehaigused.	„	12—3	p.
Djatschkow. Wener., naha ja sug.	„	12—1½	p.
Lezenink. Silmahaigused	„	1—2	p.
Strohm. Wener. ja naha haigused.	„	2—3½	p.
Konzel. Chirurg., masf. ja sugul.	„	3—5	
Jurkewitsch. Reisthaig. ja sünnit. abi	„	3—4	p.
Baumkein. Sisem. ja laste haig.	„	8—9	õ.
Wolbõrin. Kurgu, kõrw. ja nina haig.	„	3—4	õ.
Ausländer. Wener., naha ja sugul.	„	5½—6½	õ.
Dubosferski. Närwide, haigete diätoteraapia ja ureteskopia eriarst	kella	3—5	p.
Lawrow. Chirurg., sugul. ja masf.	„	1½5—7½	p.
Selenkowski. Silma haigused	„	6—7	õ.
Wenter. Naiste ja sünnit. haig.	„	6—7	õ.
Eliaschew. Sisem. ja laste	„	1—2	p.
Postupalski. Wener., naha, ja sugul. haig.	„	7—11	õ.
Schaffr. Wener., naha ja sugul.	„	7—8	õ.
Lisowski. Kurgu, nina ja kõrwa	„	6—7	õ.
Heldmann. Sisem. ja laste haig.	„	8—10	õ.
Wiltschur. Kurgu, kõrwa ja nina	„	5—7	õ.
Teichmerski. Sisemised haigused.	„	6—8	õ.
Wladimirski. Närwi ja waimu	„	1½5—6½	õ.

Eri hambaarstimise osakond.

Kunstlikud hambad, waluta hammaste wäljatõmbamine; portselanist, kullast töö.

Hamba-arstid

Jurkewitsch: 9—10 hom. Brshiberowski: 10—12 p. Mohilewski: 12—2 p., 7—10 õ. Wolfsohn: 4—6 õ. Friedmann: 3—5 ja 6—9 õ. Tscherkaski: 1—3 p. l.

Arstide walwe päewa ja ööse

Kalliste woodide jaoskond operatsioni saaliga. Raskejalgsete ja mahasaajate, lõigatawate, silma, suguosade ja muude haigete wastuwõtmine. Ammede ja teenijate läbiwaatamine. Konsultatsionid. **Massage, elu ruumide desinfektsioon.**

Kaitse-kolera panemine kella 10 hom. 10-ni õhtu. Igapäewaseid teatekirju wõib arstimise majast saada.

Д. З. САРАДЖЕВЪ ТИФЛИСЪ.

КАВКАЗСКІЙ НАТУРАЛЬНЫЙ КОНЬЯКЪ

Annan oma austawd seltsjatele teada, et mina oma **meesterahwa-rätsep töötoa** Sadowaja ulitsalt nr. 28 **Малая Конюшенная ул. № 14** ülewiinud olen.

J. G. Jenom.

Raudtee rongid.

Peterburist lähewad:

Balti raudteed.		
Tartu ja Riiga postirong	8,30	õhtu
Tallinna reisirong	8,45	hom.
„ postirong	8,—	õhtu
„ reisirong	11,55	„
Rakwere „	4,15	p.
Jõhwi „	11,40	h.
„ „	5,35	p.

Warschawi raudteed.		
Warschawi (I ja II kl.) kiirrong	11,30	h.
„ postirong (I ja III kl.)	12,55	p.
Wirballeni kiirrong (I ja II kl.)	10,15	õ.
Wilna „ (I ja III kl.)	9, 5	„
Pihkwa reisirong	6,25	„
Riiga ja Liibawi kiirrong (I ja II kl.)	8,40	„
Ostrowi üle Pihkwa	9,—	h.
Ostrowi, Pihkwas ümberistes Wõrusse ja Walka	11,15	õ.
Luuka	4,30	p.

Nikolai raudteed.		
Moskwa kiirrong (I ja II kl.)	9,—	õ.
„ postir. (I ja III kl.)	3,—	p.
„ reisir.	12,30	p.
„ „ (II ja III kl.)	4,—	p.
„ „	6,30	õ.
„ „	9,30	õ.
„	12,10	õ.
Sewastopol kiirrong (I ja II kl.)	10,15	h.
Bologoe	5,30	p.
Mal. Wischera	10,25	h.
„	7,—	õ.
Wjätka postirong	8,30	õ.
„ reisirong	12,20	õ.

Witebski raudteed.		
Witebski postirong	2,45	p.
Kiiewi	10,—	õ.
Nowosokolniki	6,30	õ.

Soome raudteed		
Helsingi	9,55	h.
„	6,40	õ.
„	7,50	õ.
„ (I ja II kl.)	10,30	õ.
Wiiburi	8,—	h.
„	6,40	õ.
„	7,50	õ.
„ (I ja II kl.)	10,30	õ.
„	10,40	õ.

Peterburisse tulewad:

Balti raudteed.		
Riiast ja Tartust postirong	7,15	hom.
Tallinnast	8,—	„
„ reisirong	10,5	
„	9,20	öösi
Rakwerest	2,10	p.
Jõhwist	5,55	p.
„	1,—	öösi.

Warschawi raudteed.		
Warschawist reisirong (I ja III kl.)	7,55	h.
„ kiirrong (I ja II ja I wag. III kl.)	8,25	„
Wirballist kiirrong (I ja II kl.)	7, 5	õ.
Wilnast „ (I ja III kl.)	9,50	h.
Pihkwast reisirong (I ja III kl.)	3,25	p.
Liibawist ja Riiast üle Pihkwa kiirr. (I ja II kl.)	8, 5	h.
Ostrowist	6,50	h.
„	10,35	õ.
Luugast	10,50	h.

Nikolai raudteed.		
Moskwast kiirrong (I ja II kl.)	9,30	h.
„ postirong (I ja III kl.)	7,30	h.
„ reisirong (II ja III kl.)	7,45	h.
„ „	6,—	h.
„ „	8,30	h.
„ „	12,20	h.
„	6,—	õ.
Sewastopolist kiirrong (I ja II kl.)	6,30	õ.
Bologoest	8,45	h.
Mal. Wischerast	6,30	h.
„	10, 5	h.
Wjätkast postirong	8,55	õ.
„ reisirong	10,40	õ.

Witebski raudteed.		
Witebskist postirong	4,—	p.
Kiiewist	8,—	h.
Nowosokolnikist	10,50	h.

Soome raudteed.		
Helsingist	9,16	h.
„ (I ja II kl.)	10,35	h.
„	3,19	p.
„	11, 7	õ.
Wiiburist	10, 9	h.
„	12, 9	p.
„	7,—	õ.
„	9,30	õ.
„	11,49	õ.

Peterburi börse teated.

13 juulil 1909.

Tšekkide kurs:	Rbl.
Londoni peale 10 naela sterlingi	94,15
Berlini „ 100 marka	45,97
Parisi „ 100 franki	37,40
Wiini „ 100 krooni	—
Riigi paberid:	
4% Riigi rent	85¾
5% Riigilaen 1905 a.	100¼
5% „ „ II. wäljaan.	100¼
5% „ 1908 „ III. „	100½
4½% „ 1905 „	100
5% „ 1906 „	100½
4½% „ 1909 „	94½
5% Wõidulaen 1864 „	424
5% II. „ 1866 „	311
5% Mõisnik. põllup. wõidulaen	275
Hüpoteegi paberid:	
4½% Peterb. linna kred. seltsi obl.	84¾
5% Kischinewi „ „ „	—
4½% Kijewi „ „ „	...
5% Kroonlinna „ „ „	83
4½% „ „ „ „	—
5% Moskwa „ „ „	98
4½% „ „ „ „	87⅛
4½% Nikolajewi „ „ „	62½
5% Odessa „ „ „	82⅝
4½% „ „ „ „	79
5% Tiflisi „ „ „	77
4½% „ „ „ „	74
4½% „Bessarabia-Tauria" põllupanga pantkirjad	83⅛
4½% Wilna põllup. pantkirjad	84
4½% Doni „	82¾
4½% Kijew „	83⅛
5% Mihailowski (Kutaisi) „	74
4½% Moskwa „	85
4½% Nowgor.-Samara „	84½
4½% Poltawa „	83¾
5% Tiflisi mõisnikude „	77
4½% „	72¾
4½% Peterburi-Tuula „	84¾
4½% Harkowi „	83⅛
4½% Hersoni kubermangu „	84⅜
4½% Jaroslaw-Kostroma „	83
Erapankade aktsiad.	
Asow-Doni kauba-pank	531
Wolga-Kaama kauba pank	875
Wene wäljamaa kaupluse pank	360
Wene-Hiina pank	212
Wene Kaubanduse ja tööstuse pank	297
Siberi kauba-pank	529
Rahwawaheline kauba-pank	373
Peterburi Diskonto-pank	405
Peterburi Era kauba-pank	30
Riia kauba-pank	235
Tööstuse seltside aktsiad.	
Brjanski raua wabriku selts	103
Hartmani „	193
Kolomna „	153
Maltsewi „	325
Nikopoli-Mariupoli „	48
Putilowi wabriku „	90½
Balti waguni wabriku „	320
Sormowo wabriku „	134
Phönixi „	173
Dwigateli „	42½
Donets-Jurjewi „	78

Типографія Э. Ф. Меиса, бывш. Х. И Бреденфельда и Ко., СПБ. Забалканскій пр. № 23.